

Különjelentés

Zöld átállás

Nem egyértelmű a Helyreállítási és
Rezilienciaépítési Eszköz hozzájárulása

EURÓPAI
SZÁMVEVŐSZÉK

Tartalomjegyzék

	Bekezdés
Összefoglalás	I–VI
Bevezetés	01–09
A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és fő jellemzői	01–03
A zöld átállás a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében	04–05
Éghajlat-politikai nyomon követés a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében	06–09
Az ellenőrzés hatóköre és módszere	10–14
Észrevételek	15–69
Előfordulhat, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és a nemzeti tervek zöld átálláshoz való hozzájárulását túlbecsülik	15–35
A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében az éghajlat-politikai hozzájárulás becslése és a zöld átállás lefedése terén tapasztalt kihívások	16–24
Nem egyértelmű a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz tervezett intézkedéseinek a hozzájárulása az éghajlat-politikai fellépéshez és a zöld átálláshoz	25–35
Hiányos tájékoztatás arra vonatkozóan, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz intézkedéseinek végrehajtása hogyan járul hozzá a zöld átálláshoz	36–47
Következetlenségek a jelentős károkozás elkerülését célzó (DNSH) elv alkalmazásában	36–43
Nem minden éghajlat-politikai vonatkozású intézkedés annyira környezetbarát, mint ahogy tervezték	44–47

A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz éghajlat-politikai kiadásokra és zöld átállásra vonatkozó jelentései nem számolnak be a tényleges költségekről és eredményekről	48–69
Vakfoltok a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz zöld átállásra vonatkozó intézkedései teljesítményének mérésében	48–53
Nem számolnak be az éghajlat-politikai intézkedésekre fordított tényleges kiadásokról	54–59
Nincs kapcsolat a kiadások és a zöld átállásról szóló beszámolás között	60–69
Következtetések és ajánlások	70–77
Melléklet. Az általunk kiválasztott intézkedések	
Rövidítések:	
Glosszárium	
A Bizottság válaszai	
Időrendi áttekintés	
Ellenőrző csoport	

Összefoglalás

I A 2020 májusában ideiglenes eszközként elindított Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz (RRF) célja, hogy segítse a tagállamokat a Covid19-világjárványból való kilábalásban, amihez 2024 februárjától 648 milliárd euró áll rendelkezésre. Az Eszköz egyik pillére a zöld átállás. A tagállamoknak nemzeti előirányzataik legalább 37%-át éghajlat-politikai intézkedésekre kellett fordítaniuk. A Bizottság úgy ítélte meg, hogy ez a célérték már a tervezési szakaszban megvalósult, hiszen elérték a 42,5%-ot.

II Ellenőrzésünk célja annak értékelése volt, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek kialakítása és végrehajtása eredményesen járul-e hozzá a zöld átálláshoz. Felmértük, hogy a kiválasztott intézkedések, és az azokhoz kapcsolódó mérföldkövek és célértékek, valamint éghajlat-együtthatók milyen mértékben járultak hozzá a zöld átálláshoz. Ellenőriztük ezen intézkedések előrehaladását, valamint azt is, hogyan követik azokat nyomon a zöld átállás szempontjából. Végezetül megvizsgáltuk, hogy a Bizottság és a tagállamok hogyan számolnak be az éghajlat-politikai kiadásokra és a zöld átállásra vonatkozó információkról.

III Ezt az ellenőrzést azért végeztük el, mert a zöld átállás és az Európai Unió éghajlat-politikai célkitűzései kiemelt helyet foglalnak el a politikai napirenden belül. Reméljük, hogy munkánk eredményei hozzájárulnak majd az éghajlat-politikai és környezetvédelmi célkitűzéseket is magukban foglaló jövőbeli eszközök kialakításának és végrehajtásának módjáról szóló vitához. Tekintettel az Unió 2030-ra és 2050-re kitűzött ambiciózus éghajlat-politikai célértékeire, reményeink szerint munkánk hozzájárul majd az éghajlat-politikai fellépésre és a zöld átállásra szánt uniós alapok eredményességének javításához.

IV Az általunk vizsgált tagállamokban hiányosságokat állapítottunk meg mind az RRF-keretrendszer, mind a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek kialakításában. Emellett a zöld átállásra és az éghajlat-politikai célkitűzésekre nézve következtelenségeket tapasztaltunk az intézkedések végrehajtása terén. Külön említést érdemel, hogy az éghajlatváltozással kapcsolatos kiadások nyomon követése igen gyakran közelítésekre támaszkodik, egyes együtthatók alkalmazása pedig potenciális túlbecsléseket eredményezett. Kevés arra utaló jelet találtunk, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz intézkedéseinek végrehajtása hogyan segíti elő a zöld átállást, emellett megállapítottuk, hogy az uniós éghajlat-politikai célkitűzésekhez és célértékekhez való hozzájárulást nem értékelik, mivel azt nem írják elő a jogszabályok. Megállapítottuk továbbá, hogy az éghajlat-politikai kiadásokra és a zöld átállásra

vonatkozó jelentések nem számolnak be a tényleges költségekről és eredményekről, így csak mérsékelten relevánsak az érdekelt felek számára.

V Következtetésünk szerint az eszköz kialakításában és végrehajtásában feltárt hiányosságok kérdésessé teszik, hogy az eszköz eléri-e éghajlat-politikai és környezetvédelmi célkitűzéseit. Mindezek alapján úgy véljük, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköznek a zöld átálláshoz való hozzájárulása nem egyértelmű.

VI Megállapításaink alapján a következőket javasoljuk az Európai Bizottságnak:

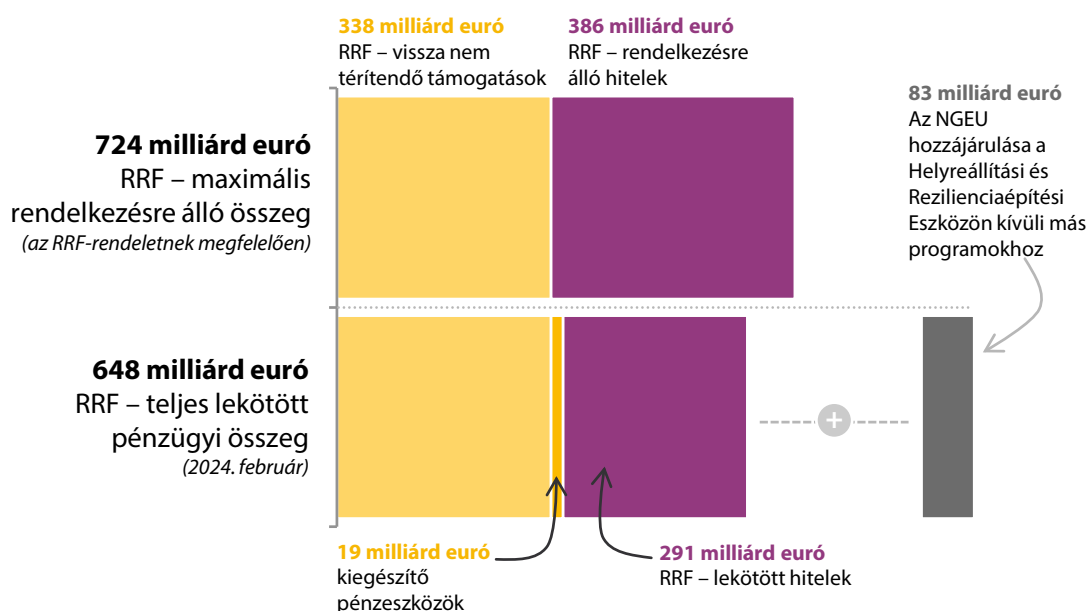
- a jövőbeli finanszírozási eszközök keretében pontosabban becsülje meg az éghajlatváltozással kapcsolatos kiadásokat;
- a jövőben biztosítsa az olyan finanszírozási eszközök megfelelő kialakítását, amelyek célja az éghajlat-politikai és környezetvédelmi célkitűzések és célértékek elérésének támogatása;
- javítsa a zöld átállást célzó intézkedések teljesítményét;
- a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében javítsa az éghajlat-politikai kiadásokra vonatkozó beszámolást.

Bevezetés

A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és fő jellemzői

01 2020 májusában az Európai Unió ideiglenes eszközként elindította a [NextGenerationEU](#) (NGEU) eszközt, hogy segítse a tagállamokat a Covid19-világjárványból való kilábalásban. Az NGEU keretösszege (2022-es árakon) legfeljebb 731 milliárd eurót tesz ki, ami kiegészíti az EU 2021–2027-es időszakra vonatkozó hosszú távú költségvetését. Központi eleme a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz (RRF) ¹ – **1. ábra**. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz célja, hogy enyhítse a Covid19-világjárvány gazdasági és társadalmi hatásait azáltal, hogy fenntarthatóbbá és reziliensebbé teszi a tagállamok gazdaságait és társadalmait. Az RRF elvben segíteni fogja a tagállamokat abban, hogy jobban felkészüljenek a zöld és digitális átállásból eredő kihívásokra és lehetőségekre. Emellett 2022 májusában az Unió a globális energiaválságra reagálva elindította a [REPowerEU](#) tervet, 2024 februárjától 19 milliárd euró összegű vissza nem térítendő támogatást nyújtva a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz számára.

1. ábra. Az NGEU költségvetése (2024 februárjában)

Megjegyzés: Az összegek 2022-es árakon értendők.

Forrás: Európai Bizottság és a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz eredménytáblája, 2024 február.

¹ (EU) 2021/241 rendelet a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (a továbbiakban: RRF-rendelet).

02 A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt a Bizottság **közvetlenül irányítja**. A Bizottság felelős tehát a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtásáért, és azon belül az előrehaladás nyomon követéséért és az eredmények értékeléséért. Az egyes tagállamok a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz rendelkezésre álló forrásainak egy bizonyos részére jogosultak, amely részösszeget egy konkrét képlet alapján számítanak ki². Az egyes tagállamok előterjesztik nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervüket, amelyet a Bizottság értékeli³, majd a Tanács hagy jóvá. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek számos – reformokból és beruházásokból álló – intézkedést tartalmaznak. A minőségi és mennyiségi eredmények nyomon követése érdekében minden intézkedéshez mérföldköveket és célokat rendelnek⁴. A Bizottság közös mutatókat fogadott el a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz célkitűzéseinek megvalósítása terén elért előrehaladás nyomon követésére és az arról való beszámolásra⁵.

03 A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz új finanszírozási modell alapján működik. Az uniós költségvetés nagy részével ellentétben, ahol a finanszírozást a felmerült költségek alapján nyújtják, a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből a Bizottság a mérföldkövek és célértékek kielégítő teljesítését követően folyósítja a finanszírozási összegeket (a továbbiakban: kifizetések) a tagállamoknak. Nemzeti terveik kidolgozásakor azonban a tagállamoknak fel kellett tüntetniük az egyes intézkedések becsült költségeit, hogy megindokolják a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből igényelt vissza nem térítendő támogatások vagy hitelek összegét⁶. Ellenkező esetben az összeget a becsült költségeknek megfelelően csökkentik. A **2. ábra** összefoglalja a különböző szakaszokban betöltött szerep- és felelősségi köröket.

² Az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikke.

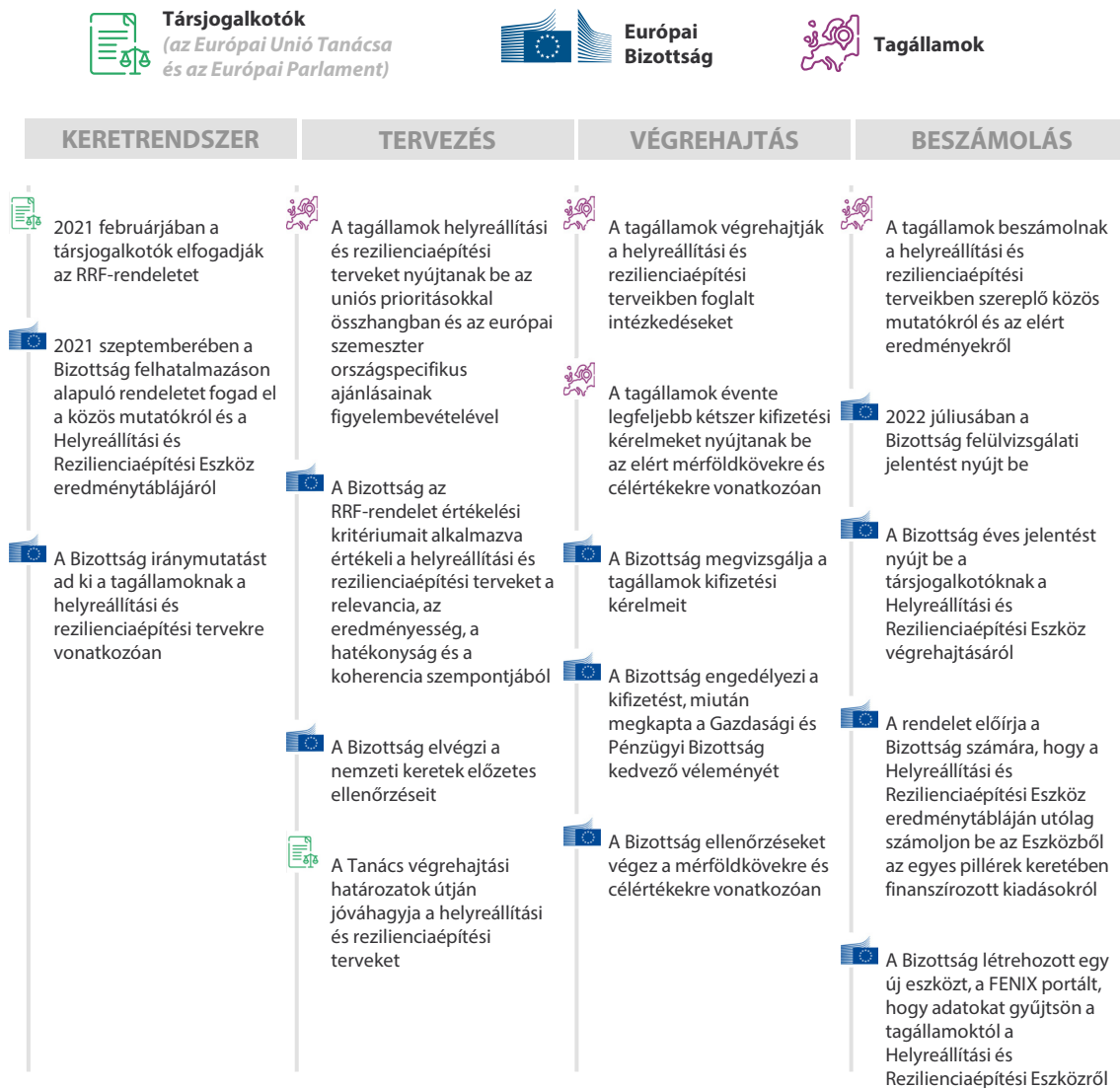
³ 21/2022. sz. különjelentés: A nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek Bizottság általi értékelése.

⁴ 26/2023. sz. különjelentés: A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz teljesítménymonitoring-kerete.

⁵ Az (EU) 2021/2106 felhatalmazáson alapuló rendelet, amely meghatározza a közös mutatókat.

⁶ Az RRF-rendelet V. mellékletének 3. pontja.

2. ábra. Szerep- és felelősségi körök

Forrás: Európai Számvevőszék.

A zöld átállás a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében

04 A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében hozott intézkedések Unió-szerte releváns szakpolitikai területekre vonatkoznak. Ezek hat pillérre épülnek, amelyek egyike a zöld átállás (**3. ábra**). A zöld átállás hatálya éghajlat-politikai és környezetvédelmi célkitűzésekre egyaránt kiterjed. A zöld átállás pilléréhez tartozó intézkedéseknek hozzá kell járulniuk a következőkhöz:

- az Unió 2030-ra vonatkozó **éghajlat-politikai célértékeinek** elérése (**1. háttérmagyarázat**) és törekvés az Unió 2050-ig elérendő klímasemlegességi célkitűzésének megvalósítására⁷; valamint
- a környezeti fenntarthatóság.

A zöld átállással kapcsolatos intézkedéseknek elő kell mozdítaniuk a fenntartható növekedést, munkahelyeket kell teremteniük és meg kell őrizniük az energiabiztonságot. A zöld átállást a zöld technológiákra és kapacitásokra, többek között a biológiai sokféleségre, az energiahatékonyságra, az épületfelújítási munkálatokra és a körforgásos gazdaságra irányuló reformokkal és beruházásokkal kell támogatni⁸.

⁷ Az RRF-rendelet 4. cikke.

⁸ Az RRF-rendelet (11) preambulumbekzdése.

3. ábra. A zöld átállás pillére és szakpolitikai területei

Forrás: Európai Számvevőszék, a [Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz eredménytáblája](#) alapján.

1. háttérmagyarázat

Az Európai Unió 2030-ra vonatkozó éghajlat-politikai célértékei

- a) Az üvegházhatású gázok (ÜHG) kibocsátásának legalább 20%-os csökkentése az 1990-es szinthez képest
- b) A megújuló energiaforrások legalább 42,5%-os részarányának elérése az energiafogyasztásban, törekedve a 45%-os célérték elérésére
- c) A végsőenergia-fogyasztás 11,7%-os csökkentése a 2030-ra előre jelzett energiafogyasztáshoz képest, a 2020-as referencia-forgatókönyv alapján

Forrás: Az energiaunió és az éghajlat-politika irányításáról szóló (EU) 2018/1999 rendelet 2. cikke és annak későbbi módosításai, többek között a [megújuló energiáról szóló \(EU\) 2023/2413 irányelv](#) és az [éghajlatékonyságról szóló \(EU\) 2023/1791 irányelv](#).

05 A tagállamok és a Bizottság – a tagállamok jelzései és a Bizottság saját kvalitatív megítélése alapján – értékelték, hogy az egyes helyreállítási és rezilienciaépítési tervek egyensúlyt teremtenek-e a pillérek között. Ezen elemzés alapján a Bizottság az egyes intézkedéseket azok deklarált célkitűzése alapján egy elsődleges és egy másodlagos pillérhez rendelte. Ezt ezután egyeztetették a tagállamokkal, és belefoglalták a [Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz eredménytáblájába](#) – az eszköz jelentéstételi platformjába. 2024 februárjában a [Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz eredménytáblája](#) azt mutatta, hogy 984 intézkedés járult hozzá a zöld átálláshoz.

Éghajlat-politikai nyomon követés a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében

06 Az Unió elkötelezte magát, hogy 2021–2027-as költségvetésének legalább 30%-át éghajlat-politikai fellépésekre fordítja⁹. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében minden tagállamnak a helyreállítási és rezilienciaépítési terve teljes finanszírozási allokációjának legalább 37%-át éghajlat-politikai intézkedésekre – vagyis az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra vagy az éghajlatváltozás mérséklésére – kell fordítania, és ezeken belül olyan fellépésekre, amelyek hozzájárulnak a 2030-as éghajlat-politikai célértékekhez ([1. háttérmagyarázat](#)). A 37%-os célérték lehetőséget biztosít a tagállamok számára – és kötelezi is őket –, hogy helyreállítási és rezilienciaépítési terveikbe belefoglalják az éghajlat-politika szempontjából releváns intézkedések jelentős részét. Mindezek az intézkedések a zöld átállás pilléréhez kapcsolódnak.

⁹ Európa Tanács, Következtetések – A Tanács rendkívüli ülése, EUCO 10/20, 2020., 7. o.

07 A 37%-os éghajlat-politikai hozzájárulás kiszámításához az RRF-rendelet tartalmazza az éghajlat-politikai nyomon követés éghajlat-együtthatókon alapuló módszertanát. A módszertan a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) által 1998-ban bevezetett **riói mutatók** kiigazított változata, amely a 2021–2027-es időszakban valamennyi uniós alapra – köztük a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközre is – vonatkozik¹⁰.

08 Az uniós éghajlat-együtthatók „tevékenység alapúak”¹¹: az **RRF-rendelet** 181 beavatkozási területet sorol fel, amelyek számos beruházási területet érintenek, például az állóeszközöket vagy immateriális javakat, a kutatást és fejlesztést, az energiaügyet és a közlekedést. Minden beavatkozási területhez egy-egy éghajlat-együtthatót rendelnek, amely a tevékenység éghajlatra gyakorolt várható hatásán alapul¹². Az együtthatók 0%-osak, 40%-osak vagy 100%-osak lehetnek (**4. ábra**). 64 beavatkozási terület rendelkezik pozitív (40%-os vagy 100%-os) éghajlat-együtthatóval.

4. ábra. A három uniós éghajlat-együttható a várható éghajlat-politikai hozzájárulásuk alapján

Forrás: Európai Számvevőszék, a SWD(2022) 225 Climate mainstreaming architecture in the 2021-2027 period alapján.

09 A várható éghajlat-politikai hozzájárulás tagállamonkénti teljes összegét úgy kell kiszámítani, hogy a megfelelő éghajlat-együtthatókat megszorozzuk a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz egyes intézkedéseinek becsült költségeivel, az intézkedés kijelölt beavatkozási területe alapján. A beavatkozási területeket a tagállamok javasolják, majd azokat értékelése részeként a Bizottság ellenőrzi. Az uniós tagállamok összesített becslése a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz előírásainak

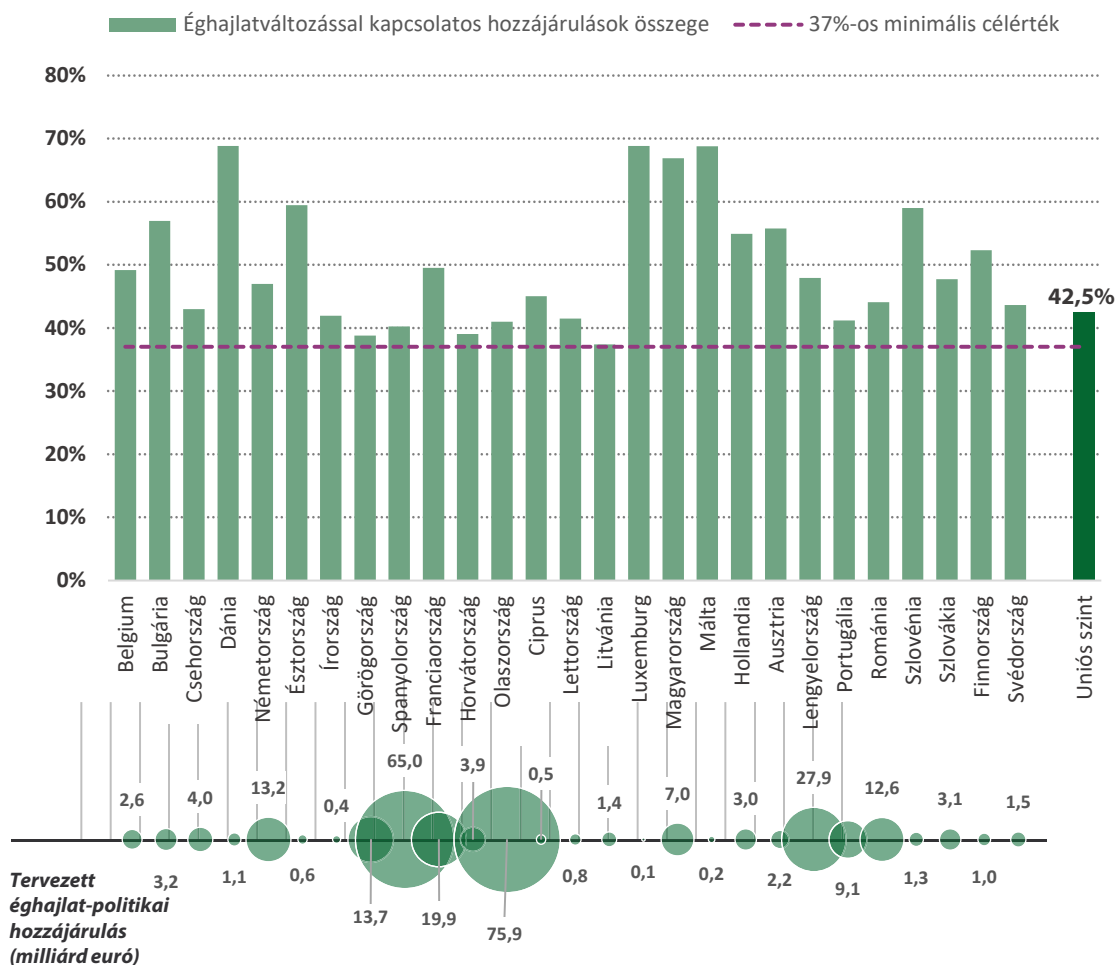
¹⁰ SWD(2022) 225, *Climate mainstreaming architecture in the 2021-2027 period*, 9. o.

¹¹ Uo., 5. o.

¹² Uo.

mintegy 40%-át tette ki, ami a tagállamok által eredetileg előirányzott 504 milliárd euróból 203 milliárd eurót tesz ki. 2024 februárjában az éghajlat-politikai hozzájárulást a teljes 648 milliárd euróból 275 milliárd euróra (42,5%) módosították (5. ábra).

5. ábra. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz várható éghajlat-politikai hozzájárulása tagállamonként

Forrás: Európai Számvevőszék, a 27 helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2024. februári adatai alapján.

Az ellenőrzés hatóköre és módszere

10 Ellenőrzésünk célja annak értékelése volt, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek kialakítása és végrehajtása eredményesen járul-e hozzá a zöld átálláshoz. Felmértük, hogy a kiválasztott intézkedések, azokhoz kapcsolódó mérföldkövek és célértékek, valamint éghajlat-együtthatók milyen mértékben járultak hozzá a zöld átálláshoz. Áttekintettük azt is, hogy ezek az intézkedések hogyan haladnak előre, és hogyan követik nyomon azokat, különös tekintettel arra, hogy a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek milyen mértékben járulnak hozzá az éghajlat-politikai célértékekhez. Végezetül megvizsgáltuk, hogy a Bizottság és a tagállamok hogyan számolnak be a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által támogatott éghajlat-politikai kiadásokra és zöld átállásra vonatkozó információkról.

11 Ezt az ellenőrzést azért végeztük el, mert nagy érdeklődés mutatkozik a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz zöld átálláshoz és az Unió éghajlat-politikai célkitűzéseire való hozzájárulása iránt, tekintettel annak fontosságára és újszerű kialakítására. Ellenőrzésünk kiegészíti az e területen végzett korábbi munkánkat, különösen a [helyreállítási és rezilienciaépítési tervek Bizottság általi értékeléséről](#) és a [Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz teljesítménymonitoring-keretéről](#) szóló jelentéseinket. Ellenőrzésünk emellett a kettős finanszírozással, az RRF forrásainak felhasználásával, valamint az állami támogatásokra és a közbeszerzésre vonatkozó tagállami kontrollrendszerekkel kapcsolatos, folyamatban lévő további munkánkat is kiegészíti. Emellett az [uniós költségvetés éghajlat-politikai kiadásaival](#) kapcsolatban korábban végzett munkánkra is épül.

12 Ellenőrzésünk az [RRF-rendelet](#) 2021. évi elfogadásától a 2024. februárig tartó időszakot ölelte fel. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervekben szereplő zöld átállási intézkedések tervezési folyamatának és végrehajtásának áttekintéséhez a következő négy tagállamot választottunk ki helyszíni ellenőrzésre: Görögország, Horvátország, Portugália és Szlovákia. A tagállamok kiválasztása során figyelembe vettük, hogy a Számvevőszék más feladatai során korábban mely tagállamokat ellenőriztük. Emellett a választást az éghajlatváltozással kapcsolatos intézkedésekre, a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtásának az ellenőrzésünk idején fennálló állapotára és a földrajzi lefedettségre vonatkozó kockázatelemzésünkre alapoztuk.

13 Jelentésünkben a beruházásokra összpontosítottunk: ezekből mindegyik vizsgált tagállamban hatot választottunk ki (összesen 24 intézkedés – *Melléklet*). Mintánk összesen 55 olyan (al)intézkedést tartalmazott, amelyek pozitívan járultak hozzá az éghajlatváltozáshoz. Erre a kiválasztásra a REPowerEU-fejezetek jóváhagyása előtt került sor, alapjául pedig a zöld átállással kapcsolatos intézkedések relevanciája, lényegessége, a különböző éghajlat-politikai célkitűzések lefedettsége és a végrehajtás állapota szolgált. Ellenőrzésünk nem terjed ki a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz uniós zöldkötvényekből finanszírozható intézkedéseinek meghatározására irányuló értékelési és kiválasztási folyamatra. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz éghajlatváltozással kapcsolatos intézkedéseinek elemzése azonban információval szolgálhat a zöldkötvényekre összpontosító esetleges jövőbeli ellenőrzésekhez. A **6. ábra** ellenőrzési módszerünket mutatja.

6. ábra. Az elvégzett munka

-

A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközre és a zöld átállásra, valamint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz félidős értékelésére vonatkozó releváns adatok és dokumentumok áttekintése, beleértve a stratégiai, jogalkotási, szakpolitikai és projektdokumentációkat
-

Az összes helyreállítási és rezilienciaépítési tervben foglalt, éghajlatváltozással kapcsolatos valamennyi intézkedés, valamint a meghatározott mérföldkövek és célértékek áttekintése
-

Interjúk a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tervezésében és végrehajtásában részt vevő tagállami hatóságokkal, beleértve adott esetben a végső kedvezményezetteket is a kiválasztott tagállamokban
-

A kiválasztott tagállamokban a zöld átálláshoz való hozzájárulás szempontjából legrelevánsabb intézkedések közül kiválasztott 24 intézkedés részletes elemzése, dokumentumalapú ellenőrzés és helyszíni látogatások révén
-

A kiválasztott tagállamok helyreállítási és rezilienciaépítési tervei végrehajtási státuszának értékelése, különös tekintettel a zöld átálláshoz kapcsolódó mérföldkövek és célértékek előrehaladására
-

Interjúk a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtásának irányításáért felelős bizottsági munkatársakkal (Gazdasági és Pénzügyi Főigazgatóság és a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Munkacsoport)
-

Interjúk érdekelt felekkel és éghajlat-politikai szakértőkkel

Forrás: Európai Számvevőszék.

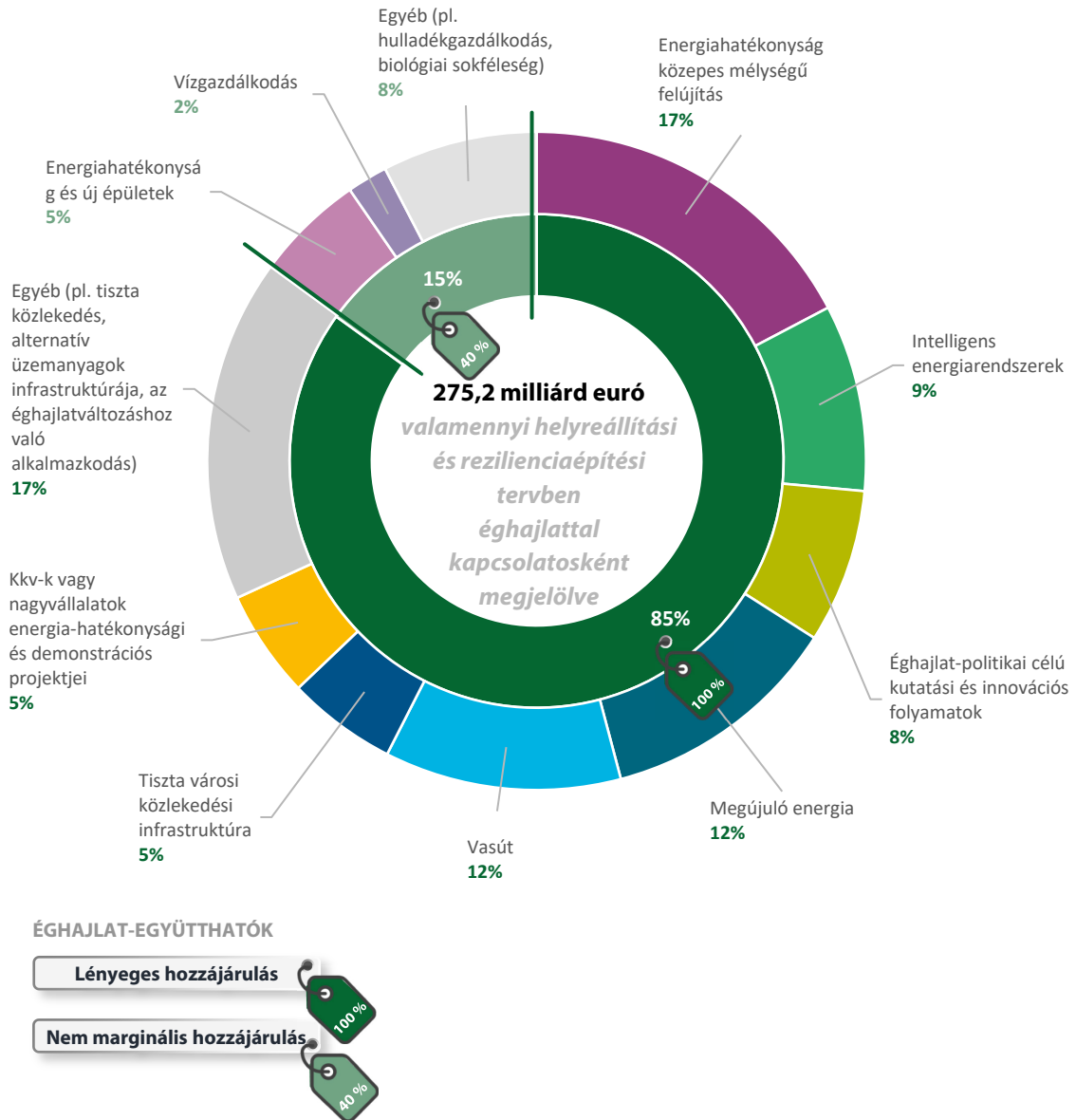
14 Reméljük, hogy munkánk segíteni fogja a tagállamokat és a Bizottságot a zöld átállás jogi keretének, az éghajlatváltozással kapcsolatos intézkedések relevanciájának, valamint az uniós éghajlat-politikai hozzájárulásról szóló beszámolás megbízhatóságának javításában. Tekintettel az Unió 2030-ra és 2050-re kitűzött ambiciózus éghajlat-politikai célértékeire, megállapításaink és ajánlásaink hasznos információval szolgálnak az éghajlat-politikai fellépésre és a zöld átállásra szánt uniós alapok eredményességének javításához.

Észrevételek

Előfordulhat, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és a nemzeti tervek zöld átálláshoz való hozzájárulását túlbecsülik

15 A **7. ábra** áttekintést nyújt a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervekben a becsült éghajlat-politikai hozzájárulásról, éghajlat-együttható és beavatkozási terület szerinti bontásban. A pozitív éghajlat-együtthatóval rendelkező 64 beavatkozási terület közül nyolcra irányul a tervezett allokáció 59%-a (**09.** bekezdés).

7. ábra. Az éghajlat-politikai hozzájárulás beavatkozási típus és éghajlat-együttható szerinti bontása

Forrás: Európai Számvevőszék, a 27 helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2024. februári adatai alapján.

A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében az éghajlat-politikai hozzájárulás becslése és a zöld átállás lefedése terén tapasztalt kihívások

Ellenőrzési kritériumaink

16 Az RRF-rendelettel¹³ összhangban a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköznek hozzá kell járulnia a zöld átálláshoz, az Unió 2030-ra vonatkozó éghajlat-politikai céljainak eléréséhez és 2050-ig a klímasemlegesség eléréséhez. Az intézkedéseket a releváns éghajlat-együtthatókkal rendelkező beavatkozási területekhez kell rendelni. A Bizottságnak nyomon kell követnie a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz éghajlat-politikai és környezetvédelmi célkitűzései terén elért eredményeket.

17 Megvizsgáltuk, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz meglévő keretét úgy alakították-e ki, hogy az eredményesen járuljon hozzá a zöld átálláshoz, és azon belül az Unió 2030-ra és 2050-re vonatkozó éghajlat-politikai céljaihoz. Elemeztük a zöld átállás és az éghajlat-politikai nyomon követés alapfogalmait, valamint azt, hogy ezek mit vonnak maguk után. Elemeztük továbbá a jogszabályokban jóváhagyott beavatkozási területek és éghajlat-együtthatók listáját, valamint a Bizottság által elfogadott közös mutatókat.

18 A zöld átálláshoz való hozzájárulás a zöld technológiákra és kapacitásokra – többek között a biológiai sokféleségre, az energiahatékonyságra, az épületfelújításra és a körforgásos gazdaságra – irányuló reformokra és beruházásokra vonatkozik¹⁴ (04. bekezdés). A zöld átállás ezért szélesebb körű, mint az éghajlat-politika, mivel a biológiai sokféleségre és a környezetvédelmi célkitűzésekre is kiterjed. Az RRF-rendelet ugyanakkor kizárólag az éghajlattal kapcsolatos intézkedésekre vonatkozóan hoz létre nyomonkövetési rendszert, 37%-os mennyiségi céllal (06. bekezdés), környezetvédelmi intézkedésekre vonatkozó célértéket azonban nem határoz meg. Létezik ugyan a környezeti célkitűzések nyomon követésére szolgáló rendszer¹⁵, de azt nem alkalmazzák, mivel az RRF-rendelet nem határoz meg mennyiségi célt erre vonatkozóan.

¹³ Az RRF-rendelet 4. cikke, valamint (26) és (63) preambulumbekkezdése.

¹⁴ Az RRF-rendelet (11) preambulumbekkezdése.

¹⁵ Az RRF-rendelet V. melléklete.

19 Amint azt az éghajlat-politikai kiadásokról szóló különjelentésünkben¹⁶ megjegyeztük, az éghajlat-politikai fellépés nyomon követésére használt módszertan igen gyakran közelítésekre támaszkodik. Arra is rámutattunk, hogy az éghajlat-együtthetők nem teszik lehetővé a várható éghajlat-politikai hozzájárulás pontos számszerűsítését.

20 Az éghajlat-politikai nyomon követésre alkalmazott módszertan a 2021–2027-es időszakban valamennyi uniós alap, köztük a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz esetében is közös, és hasonló a 2014–2020-as időszakban alkalmazott módszertanhoz (07. bekezdés). A Bizottság elismerte, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében egyetlen (40%-os, illetve 100%-os) éghajlat-együtthető alkalmazása egyes esetekben az intézkedés várható éghajlat-politikai hozzájárulásának alulbecsléséhez, illetve túlbecsléséhez vezethet¹⁷. Az éghajlat-politikai hozzájárulás pontosabb becslése érdekében a Bizottság bevezette az alintézkedések fogalmát, hogy – amennyiben elegendő információ állt rendelkezésre – több beavatkozási területet és együtthetőt lehessen használni az éghajlathoz való hozzájárulás pontosabb meghatározására, valamint hogy kizárja azokat a költségeket, amelyek nem vagy jelentéktelen mértékben járulnak hozzá ahhoz¹⁸. A Bizottság és a tagállamok eseti alapon vitatták meg és fogadták el a javasolt alintézkedéseket.

21 Megállapítottuk, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz várható éghajlat-politikai hozzájárulásának közel fele (44%) olyan intézkedésekből származik, amelyeket nem osztottak fel alintézkedésekre. Mintánk hasonló arányt erősített meg: 24 intézkedésből 10-et nem osztottak alintézkedésekre (41%). E 10 intézkedéshez 100%-os éghajlat-együtthetőt rendeltek, és közülük legalább hét esetében találtunk potenciális túlbecsléseket, mivel ezeknél nem minden elem volt releváns az éghajlat szempontjából. Ennek alapján arra a következtetésre jutottunk, hogy e gyakorlat révén nem mindig pontosítható a kapcsolódó intézkedés éghajlat-politikai hozzájárulásának mértéke, és hogy ezen intézkedések éghajlat-politikai hozzájárulásának becsléséhez nagymértékben alkalmaztak közelítést, különösen az olyan összetett intézkedések esetében, amelyek különböző elemei eltérő éghajlat-politikai hozzájárulást tartalmaznak.

¹⁶ A 09/2022. sz. különjelentés 37. bekezdése.

¹⁷ SWD(2021) 12, 1/2. rész, *Guidance to member states' RRP*s, 29. o.

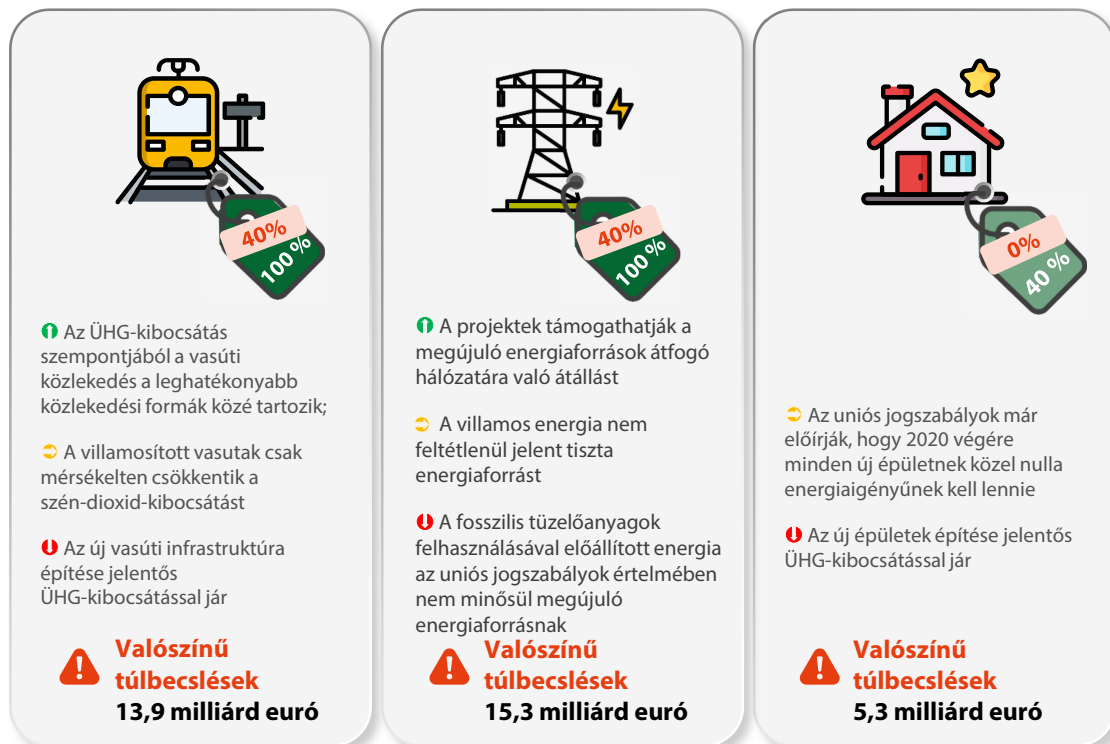
¹⁸ Uo.

22 Bár az alintézkedések célja az éghajlat-együtthatók pontosabb hozzárendelése volt, a bizottsági iránymutatás nem tartalmazott olyan utasításokat, amelyek biztosították volna az alintézkedések következetes alkalmazását a különböző helyreállítási és rezilienciaépítési tervekben. A gyakorlatban ez különböző részletességi szintű együtthatókat eredményezett. A mintánkban például azt állapítottuk meg, hogy csak Horvátország osztotta fel az épületek energetikai felújításának finanszírozására irányuló intézkedést, hogy a beruházás strukturális részét éghajlat-együttható nélkül fedezze. A másik három tagállam nem javasolt felosztást a hasonló intézkedések esetében.

23 Az RRF-rendelet 40%-os éghajlat-együtthatót rendel az új, nagy hatékonyságú épületek építéséhez. Úgy véljük, hogy mivel új épületek nem eredményeznek energiamegtakarítást, a 40%-os éghajlat-együttható alkalmazása nem indokolt: annak 0%-nak kellene lennie. Emellett az éghajlatváltozással kapcsolatos kiadásokról szóló korábbi különjelentésünk megállapította, hogy a jogi keretben a vasúti infrastruktúrákhoz és a villamosenergia-hálózatokhoz rendelt éghajlat-együtthatók némelyike a várható éghajlat-politikai hozzájárulás túlbecsléséhez vezethet. Úgy véljük, hogy ezek a megállapítások a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközre is érvényesek. A **8. ábra** az e három említett beavatkozási területre vonatkozó együtthatók újraértékelését, valamint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz ebből eredő, 34,5 milliárd eurót kitevő lehetséges túlbecslését mutatja be. Értékelésünk a nem marginális, pozitív hozzájárulás esetében 40%-os együtthatót, semleges vagy jelentéktelen hozzájárulás esetén pedig 0%-os együtthatót alkalmaztunk¹⁹ (**4. ábra**).

¹⁹ SWD(2022) 225, *Climate mainstreaming architecture in the 2021-2027 period*.

8. ábra. A Számvevőszék együttthatókra vonatkozó újraértékelése

Megjegyzés: Az újraértékelés a következő beavatkozási területeket fedi le: 064, 065, 066a, 033 és 025b.

Forrás: Európai Számvevőszék, az éghajlat-politikai kiadásokról szóló különjelentés és az épületek energiahatékonyságáról szóló irányelv alapján.

24 A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz számára meghatározott 14 közös mutató közül négynek a célja a zöld átállás felé tett előrehaladás mérése (9. ábra). Korábbi munkánk során megállapítottuk, hogy a közös mutatók korlátozottan tudják mérni az átfogó teljesítményt, és csak korlátozott mértékben fedik le a zöld átállás pillérét²⁰. Nincsenek például a környezetvédelmi intézkedésekre vagy az ÜHG-kibocsátás csökkentését célzó intézkedésekre vonatkozó olyan közös mutatók, amelyek relevánsak lennének a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz környezetvédelmi és éghajlat-politikai célkitűzései szempontjából. Az ilyen mutatók hiánya miatt nem lehetséges az e célkitűzések felé tett előrehaladás mérése.

²⁰ 26/2023. sz. különjelentés, 42., 43. és 94. bekezdés.

9. ábra. A zöld átállás pilléréhez tartozó négy közös mutató

Forrás: (EU) 2021/2106 felhatalmazáson alapuló rendelet.

Nem egyértelmű a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz tervezett intézkedéseinek a hozzájárulása az éghajlat-politikai fellépéshez és a zöld átálláshoz

Ellenőrzési kritériumaink

25 Az RRF-rendelettel²¹ összhangban a tagállamoknak helyreállítási és rezilienciaépítési tervükbe be kell építeniük a zöld átállás szempontjából releváns és az éghajlat-politikai célértékekhez hozzájáruló intézkedéseket. Az éghajlat-együtthatóknak tükrözniük kell az intézkedések célkitűzéseit és azoknak az éghajlat-politikára gyakorolt várható hatását. Az ezen intézkedésekhez kapcsolódó mérföldköveknek és célértékeknek értékelniük kell a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz célkitűzéseinek – köztük a zöld átállásnak – az elérése felé tett haladást.

26 Értékeljük, hogy terveik kidolgozása során a tagállamok milyen mértékben választottak a zöld átállás vagy az éghajlat-politika szempontjából releváns intézkedéseket. Megvizsgáltuk azt is, hogy a tagállamok meghatároztak-e mérföldköveket és célértékeket a teljesítmény értékelésére. Mivel a nemzeti terveket a Bizottság értékeli, a rendelkezésre bocsátott iránymutatást is elemeztük.

27 Összességében megjegyeztük, hogy az éghajlat-politikai intézkedésekre vonatkozó mennyiségi célkitűzés arra készítette a tagállamokat, hogy helyreállítási és rezilienciaépítési terveikbe éghajlattal kapcsolatos intézkedéseket is beépítsenek. A kiválasztott tagállamok helyreállítási és rezilienciaépítési terveiben olyan

²¹ Az RRF-rendelet (26) és (39) preambulumbekzdése, valamint 2., 4. és 18. cikke.

intézkedéseket azonosítottunk, amelyek tervezési szinten a dekarbonizációra, a megújuló energiára és az energiahatékonyságra összpontosítottak (a **2. háttérmagyarázat**, a **3. háttérmagyarázat** és a **4. háttérmagyarázat** néhány példával szolgál).

2. háttérmagyarázat

Épületek felújítása Horvátországban és Görögországban

Az épületek energetikai felújítása fontos szerepet játszik az Unió éghajlat-politikai célértékei elérésében, mivel a primerenergia-felhasználás 40%-a és a szén-dioxid-kibocsátás 36%-a az épületekhez köthető²².

Horvátország egy 147 millió euró becsült költségű intézkedést is felvett a tervébe, amely a fűtéshez szükséges éves energia-szükséglet 50%-os csökkentését írja elő a primerenergia-felhasználás 30%-os csökkentése érdekében. Ezen intézkedés célja a többlakásos épületek felújítása, és nagyobb energiamegtakarítási potenciál elérése.

Görögország 1,25 milliárd euró becsült költségű intézkedést javasolt 105 000 lakás energiahatékonyságának javítására és 150 MW új megújuló energiaforrásokból származó kapacitás telepítésére.

3. háttérmagyarázat

Ipari dekarbonizáció Szlovákiában

Szlovákiában az ipari termelés és a fosszilis tüzelőanyagok ipari felhasználása az összes kibocsátás 41%-át teszi ki, ez a legmagasabb arány az uniós tagállamok között²³. Egy 362,7 millió euró becsült költséggel járó intézkedés célja az ÜHG-kibocsátás csökkentése, a nagy szén-dioxid-kibocsátású iparágakban az ipar dekarbonizációját, az energiatakarékosságot, illetve az innovatív környezetvédelmi technológiák használatát célzó projektek finanszírozása révén.

²² Horvátország eredeti helyreállítási és rezilienciaépítési terve, 1124. o., valamint Görögország eredeti helyreállítási és rezilienciaépítési terve, 117. o.

²³ Szlovákia eredeti helyreállítási és rezilienciaépítési terve, 7. o.

4. háttérmagyarázat

Megújuló hidrogén és egyéb gázok felhasználása Portugáliában

Portugália célja a hidrogénből és más megújuló gázokból előállított megújuló energia előmozdítása a gazdasági növekedés és a foglalkoztatás javítása, a kutatás és fejlesztés előmozdítása, valamint a nemzeti energiafüggetlenség csökkentése érdekében. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz 255 millió euró összegű intézkedése 277 MW további kapacitást finanszíroz az alacsony szén-dioxid-kibocsátású és a megújuló energiaforrásokból történő hidrogéntermeléshez.

28 A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz intézkedéseinek kiválasztását rövid időn belül le kellett zárni: az [RRF-rendelet](#) 2021. februári elfogadását követően a tagállamoknak ki kellett dolgozniuk helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket, és a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz 2026. augusztus 30-i „lejárati dátumáig” el kellett érni a mérföldköveket és a célértékeket²⁴. A Bizottság iránymutatása²⁵ arra ösztönözte a tagállamokat, hogy a végrehajtásuk tervezett ütemtervének figyelembevételével azonosítsák a kiforrott projekteket. Az időzítés különösen fontos volt a REPowerEU-fejezetek esetében is (**01.** bekezdés). A [REPowerEU-ról szóló 04/2022. sz. véleményünkben](#) megjegyeztük, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz korlátozott időkerete és a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek módosításainak benyújtásához és jóváhagyásához szükséges idő esetleg nem volt megfelelő egyes REPowerEU-célkitűzések tekintetében²⁶.

29 A mintában szereplő négy helyreállítási és rezilienciaépítési terv elemzése azt mutatja, hogy ezek a tagállamok általában követték a Bizottság iránymutatását: kiforrott projekteket választottak, és helyreállítási és rezilienciaépítési tervükbe olyan intézkedéseket is belefoglaltak, amelyeket vagy jellemzően más uniós eszközökből finanszíroztak, vagy amelyek a finanszírozás végrehajtására vártak. Négy olyan példát is találtunk a megújuló energiaforrások vagy a vasutak fenntartására irányuló intézkedésekre vonatkozó mintánkban, amelyek az ismétlődő kormányzati kiadások

²⁴ Az [RRF-rendelet](#) 18. cikke (4) bekezdésének i) pontja.

²⁵ [SWD\(2021\) 12, 1/2. rész, Guidance to member states' RRFs](#), 44. o.

²⁶ A [REPowerEU-ról szóló 04/2022. sz. vélemény](#) 7. bekezdése.

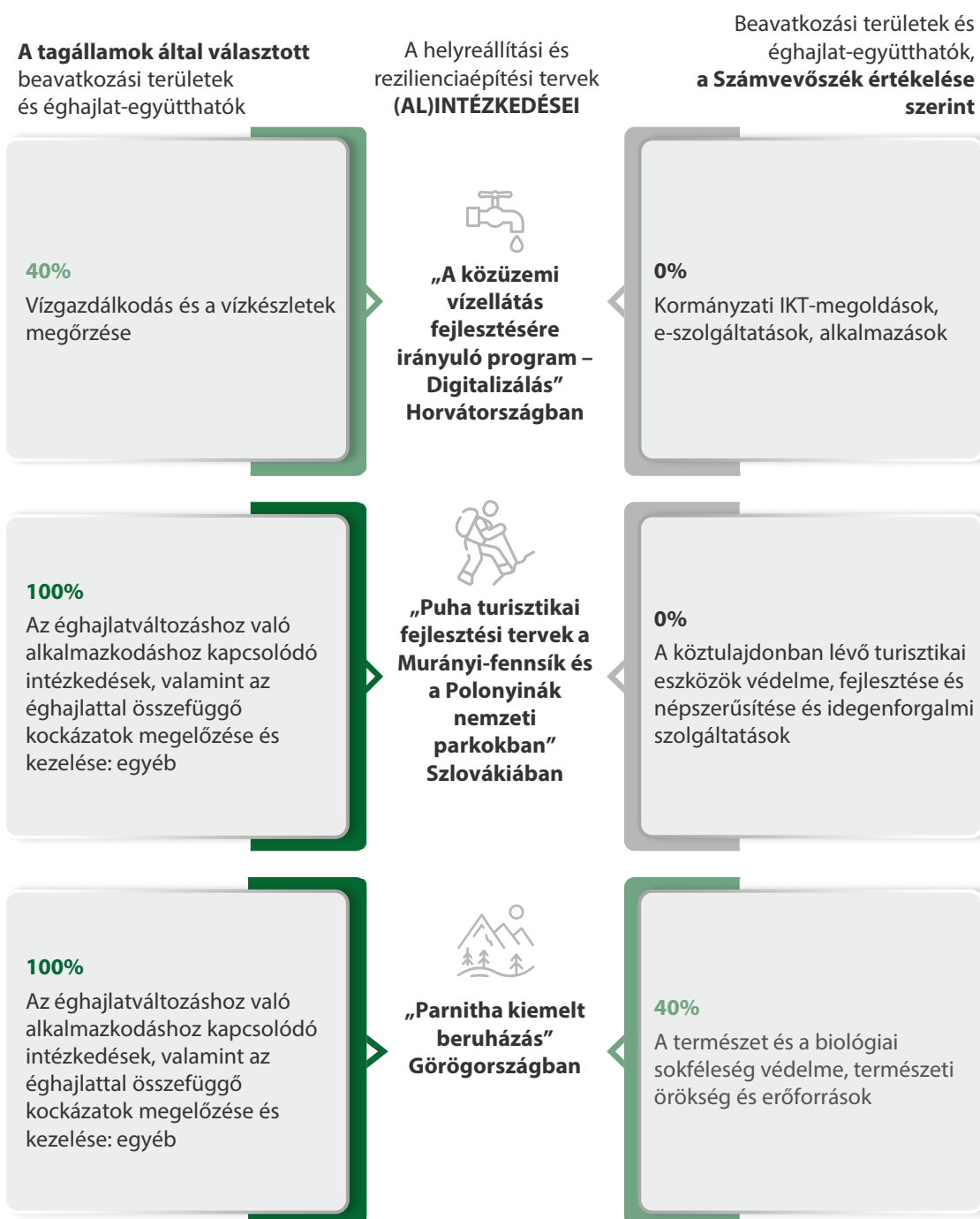
részének tekinthetők²⁷. Ez a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében csak kellően indokolt esetekben megengedett²⁸.

30 Azt is értékeltük, hogy az intézkedéseket hogyan jelölték meg az éghajlat-politikai hozzájárulásuk becsléséhez. Megállapítottuk, hogy a kiválasztott helyreállítási és rezilienciaépítési tervekben 55-ből 36 (al)intézkedés rendelkezett megfelelő éghajlat-együtthatóval. A fennmaradó 19 esetben véleményünk szerint az együttható nem volt teljesen indokolt. Ennek oka az volt, hogy az (al)intézkedések nem illeszkedtek a kiválasztott beavatkozási területekhez, amelyek nem pontosan tükrözték előbbiek jellegét, illetve céljait. Értékelésünk az intézkedés leírásán, valamint a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekben foglalt mérföldköveken és célértékeken alapul. Véleményünk szerint a Bizottságnak a tervek értékelésekor fel kellett volna tárnia ezeket a következtetlenségeket. A 19 esetből 12-ben az (al)intézkedéseket olyan beavatkozási területekhez csoportosítottuk át, amelyek jobban tükrözik a beruházás jellegét és a kapcsolódó együtthatót. Mindez valószínűleg legalább 430 millió euró túlbecslést eredményezett. A **10. ábra** olyan példákat mutat be, amelyek esetében úgy véljük, hogy a tagállamok által választott és a Bizottság által jóváhagyott beavatkozási terület – és a kapcsolódó éghajlat-együttható – helytelen.

²⁷ A Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Bank munkadokumentuma, *Recurrent expenditure requirements of capital projects*.

²⁸ SWD(2021) 12, 1/2. rész, *Guidance to member states' RRP*s, 16–17. o.

10. ábra. Az (al)intézkedés jellegét nem tükröző éghajlat-politikai nyomon követés (néhány példa)

Forrás: Európai Számvevőszék, az eredeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek és az RRF-rendelet VI. melléklete alapján.

31 A zöld átálláshoz hozzájáruló intézkedések kiválasztására, valamint azok éghajlat-együtthatóhoz és beavatkozási területekhez²⁹ való hozzárendelésére

²⁹ SWD(2021) 12, 1/2. rész, *Guidance to member states' RRP*s.

vonatkozó bizottsági iránymutatásból hiányoznak az egyes területekhez illeszkedő intézkedések konkrét példái. Az iránymutatás nem tartalmazott kritériumokat vagy ajánlásokat arra vonatkozóan, hogy egy intézkedést mikor kellett volna alintézkedésekre bontani (20. bekezdés).

32 Egy adott tevékenységet lefedő intézkedés különböző beavatkozási területekhez rendelhető, 100%-os vagy 40%-os együtthatóval számolva attól függően, hogy a beavatkozási területek kapcsolódnak-e a teljesítendő szükséges feltételekhez vagy sem³⁰. Az energiahatékonysági intézkedések például általában 40%-os éghajlat-együtthatóval rendelkeznek. Ahhoz, hogy éghajlati szempontból 100%-osan relevánsnak minősüljenek, az RRF-rendelet előírja, hogy az ilyen intézkedések átlagosan legalább a primerenergia-igény közepes mértékű csökkentését érik el. A közepes mélységű felújítások 30–60%-os primerenergia-megtakarításnak felelnek meg³¹. A Bizottság iránymutatásában meghatározta: ahhoz, hogy egy intézkedés 100%-ban hozzájáruljon az éghajlat-politikai fellépéshez, elegendő az átlagos primerenergia-megtakarítás 30%-ának elérése (ami az alacsonyabb megengedett tartomány)³². Egyszerű (30%-nál kisebb megtakarításnak megfelelő) felújítások tehát úgy is számíthatók, hogy 100%-ban járulnak hozzá az éghajlat-politikai fellépéshez, amennyiben ugyanazon intézkedésen belül más projektek nagyobb megtakarítást érnek el.

33 Az RRF-rendeletben meghatározott, az éghajlat-politika szempontjából releváns beavatkozási területek listája a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz összes, éghajlat-politikához hozzájáruló intézkedésének mintegy 97%-át fedi le. A fennmaradó esetekben a tagállamok eseti beavatkozási területeket is alkalmazhatnak. Megállapítottuk, hogy ezeket az eseti területeket kizárólag elektromos vagy hálózatról tölthető hibrid járművek kapcsán használták. Az elektromos járművek 100%-os, a hálózatról tölthető hibrid járművek pedig 40%-os jelölést kaptak. Nem világos, hogy a társjogalkotók ki kívánták-e zárni az ilyen beruházásokat az éghajlat-politikai hozzájárulásból. A Bizottság szerint az ilyen beavatkozási területek mellőzése tévedés volt.

³⁰ SWD(2021) 12, 1/2. rész, *Guidance to member states' RRP*s, 28. o.; az RRF-rendelet V. melléklete.

³¹ A Bizottság ajánlása az épületek felújításáról.

³² SWD(2021) 12, 1/2. rész, *Guidance to member states' RRP*s, 30. o.

34 Az egyik problematikus kérdés az igazgatási költségekhez kapcsolódik. Szlovákia az igazgatási költségekre vonatkozó alintézkedéseket vezetett be a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz kezelésére felvett, meglévő alkalmazottak és vállalkozók fizetésének fedezésére. Az uniós igazgatási költségek nem számítanak éghajlat-politikai kiadásoknak³³. Emellett az RRF esetében a meglévő személyzettel kapcsolatos költségek általában ismétlődő tagállami költségvetési kiadásnak minősülnek, és azokat – a kellően indokolt esetek kivételével – nem szabad az RRF-ből nyújtott finanszírozással helyettesíteni³⁴. A szlovák hatóságok azonban pozitív éghajlat-együtthatót rendeltek az igazgatási költségekre vonatkozó alintézkedésekhez, ami megítélésünk szerint nem indokolt.

35 Az általunk kiválasztott négy tagállamban a mintában szereplő intézkedésekhez rendelt mérföldkövek és célértékek elemzését követően találtunk példákat olyan mérföldkövekre és célokra, amelyek nem követik nyomon az előrehaladást a zöld átállás teljesítésének szempontjából, vagy amelyek nem fedik le az éghajlatváltozás szempontjából releváns összes alintézkedést (**1. táblázat**). Ezen mérföldkövek és célértékek alapján ugyanis anélkül folyósítanak kifizetéseket, hogy azok tájékoztatást nyújtanának arról, hogy az (al)intézkedés milyen mértékben járul hozzá a zöld átálláshoz és annak eredményeihez. Véleményünk szerint a Bizottság kérhette volna a célértékek kiigazítását. A mérföldkövek és célértékek a végrehajtás előrehaladásának mérésére szolgálnak. Korábbi munkánk³⁵ során megjegyeztük, hogy ezek inkább az outputokra, és nem az eredményekre helyezték a hangsúlyt. Mindazonáltal jó példát találtunk Szlovákiában, ahol az ipar dekarbonizációjára irányuló intézkedés célértékét a szén-dioxid-kibocsátás tényleges csökkentése alapján határozták meg.

³³ Európai Bizottság, *climate mainstreaming webpage*.

³⁴ SWD(2021) 12, 1/2. rész, *Guidance to member states' RRFs*, 16. o.

³⁵ A 21/2019. sz. különjelentés 81. bekezdése és a 26/2023. sz. különjelentés 95. bekezdése.

1. táblázat. A zöld átállásra vonatkozó célértékekkel kapcsolatban általunk feltárt problémák (néhány példa)

Az általunk feltárt probléma	Tagállami példák
 <p>Nincsenek olyan éghajlatváltozással kapcsolatos célértékek, amelyek révén nyomon lehetne követni az előrehaladást a zöld átállás teljesítésének szempontjából</p>	<p>Szlovákiában az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodással kapcsolatos alintézkedés egyetlen célja a projektek kiválasztása. A Bizottság a forrásokat annak ismerete nélkül folyósítja, hogy a projektek hozzájárulnak-e az intézkedés célkitűzéséhez, vagy egyáltalán megvalósulnak-e.</p>
 <p>A mérföldkövek és célértékek nem érintik az éghajlatváltozással kapcsolatos összes alintézkedést</p>	<p>Görögországban az ipari parkokat célzó intézkedést úgy osztották fel, hogy az figyelembe vehető legyen a napenergiával, a vízgazdálkodással, a szennyvízgyűjtéssel stb. kapcsolatos beruházások keretében. Az összes kiválasztott projekt kivitelezésének befejezésére vonatkozó utolsó mérföldkő nem tesz említést ezen alintézkedések egyikéről sem.</p>

Hiányos tájékoztatás arra vonatkozóan, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz intézkedéseinek végrehajtása hogyan járul hozzá a zöld átálláshoz

Következetlenségek a jelentős károkozás elkerülését célzó (DNSH) elv alkalmazásában

Ellenőrzési kritériumaink

36 A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz valamennyi intézkedésének, beleértve a zöld átállást is, el kell kerülnie a jelentős károkozást (DNSH) a [taxonómiai rendelet](#)³⁶ 17. cikke szerinti hat környezetvédelmi célkitűzés tekintetében.

37 Az intézkedésekből álló mintánkon megvizsgáltuk, hogyan alkalmazták a jelentős károkozás elkerülését célzó (DNSH) elvet, és hogyan járultak hozzá az intézkedések az éghajlat-politikai fellépéshez.

³⁶ Az RRF-rendelet 5. cikkének (2) bekezdése.

38 A DNSH-elv célja annak biztosítása, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből finanszírozott valamennyi intézkedés környezeti szempontból fenntartható legyen. Az **RRF-rendelet** előírja a Bizottság számára, hogy a DNSH-elv³⁷ betartásának biztosítása érdekében végezze el a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek részletes értékelését (**11. ábra**). Ez volt az első alkalom, hogy ezt az elvet a finanszírozás megszerzésének feltételeként határozták meg. A DNSH-értékelés részeként minden egyes intézkedéssel foglalkozni kell. Kellően indokolt esetben az értékelés egy vagy több környezetvédelmi célkitűzés tekintetében egyszerűsített formában is történhet.

39 A Bizottság iránymutatása az egyszerűsített megközelítést abban az esetben tette lehetővé, „ha egy intézkedést úgy követnek nyomon, mint amely 100%-ban támogatja a hat környezetvédelmi célkitűzés egyikét”, mivel „akkor ez az intézkedés az adott célkitűzés tekintetében megfelel a jelentős károkozás elkerülésének”³⁸. A technikai iránymutatás azt is lehetővé tette, hogy egy egyedi célkitűzés esetében egyszerűsített megközelítést alkalmazzanak, ha az intézkedés előreláthatóan egyáltalán nem vagy csak csekély mértékben gyakorol rá hatást. A **DNSH elvről szóló technikai iránymutatás** azonban úgy ítélte meg, hogy az egyszerűsített megközelítés alkalmazása „valószínűtlen” az olyan területeken hozott intézkedések esetében, mint az energia, a közlekedés, a hulladékgazdálkodás és az ipar, mivel nagyobb a kockázata annak, hogy egy vagy több célkitűzés érintett.

11. ábra. A DNSH-elv hatálya alá tartozó hat környezetvédelmi célkitűzés a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközben

Forrás: Európai Számvevőszék, a **taxonómiai rendelet** alapján.

³⁷ Az **RRF-rendelet** 18. cikke (4) bekezdésének d) pontja.

³⁸ **Technikai iránymutatás a jelentős károkozás elkerülését célzó elvnek a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel szemben történő alkalmazásáról.**

40 A Bizottság úgy véli, hogy a tagállamok teljes mértékben felelősek a DNSH-elv helyes végrehajtásának biztosításáért³⁹. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek értékelése során azonban magának is ellenőriznie kell a DNSH-elvnek való megfelelést. A végrehajtási szakaszban a Bizottság ellenőrzi a helyreállítási és rezilienciaépítési tervet jóváhagyó tanácsi határozatban ismertetett, a DNSH-elvre vonatkozó biztosítékoknak való megfelelést, feltéve, hogy ezek a biztosítékok a mérőföldkövek és célértékek részét képezik. A megfelelő DNSH-értékelés elengedhetetlen, mivel egy intézkedés nem támogatható, ha sérti a DNSH-elvet⁴⁰. Korábban megállapítottuk, hogy a Bizottság általában megfelelően értékelte a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz intézkedéseit, valamint hogy azok megfelelnek-e a DNSH-elvnek, és szükség esetén kizárásokat vagy módosításokat kért⁴¹ ugyanakkor nem számszerűsítette a potenciálisan káros intézkedések hatásának jellegét és mértékét.

41 A mintánkban szereplő 24 intézkedés tekintetében elvégzett DNSH-értékelés elemzése azt mutatta, hogy a DNSH-elvről szóló iránymutatás alapján a négy kiválasztott tagállam különbözőképpen alkalmazta az elvet. Horvátország például tételes DNSH-értékelést végzett a mintánkban szereplő hat intézkedés tekintetében, míg Görögország mindig az egyszerűsített megközelítést választotta, még olyan intézkedések esetében is, ahol nagyobb volt a kockázata annak, hogy egy vagy több DNSH-célkitűzést érintenek (**40.** bekezdés). Ezt a Bizottság elfogadta. Munkánk során megerősítést nyert, hogy a nemzeti hatóságok szerint a DNSH-t célzó rendelkezések végrehajtása kihívást jelent, főként összetettségük és újszerűségük miatt.

42 Bizonyos feltételek mellett⁴² a módosított **RRF-rendelet** egyes REPowerEU-intézkedéseket – például az azonnali energiabiztonság biztosításához szükséges intézkedéseket – mentesít a DNSH-elvnek való megfelelés alól. Amint azt a **REPowerEU-ról szóló véleményünk** is elismerte, egy ilyen mentesség kockázatot jelent a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz zöld átállással kapcsolatos eredményességére nézve, mivel meg kell találni a kompromisszumot a biztonságos energiaellátásra vonatkozó célkitűzés, illetve a környezetvédelmi és éghajlat-politikai aggályok között.

³⁹ [Technikai iránymutatás a jelentős károkozás elkerülését célzó elvnek a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel szemben történő alkalmazásáról.](#)

⁴⁰ Uo.

⁴¹ A [21/2022. sz. különjelentés](#) 58. és 60. bekezdése.

⁴² A [REPowerEU-fejezetről szóló \(EU\) 2023/435 rendelet](#) által módosított [RRF-rendelet](#) 21c. cikkének (6) bekezdése.

43 A DNSH-elv mellett a [2011/92/EU irányelv](#) értelmében az Unióban a nagy épületeket vagy fejlesztési projekteket környezeti hatásvizsgálatnak (KHV) is alá kell vetni. A [12. ábra](#) e környezetvédelmi előírásokkal kapcsolatos különböző megközelítéseket mutat be. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek Bizottság általi értékelésével kapcsolatos korábbi munkánk során hasonló észrevételt fogalmaztunk meg⁴³.

12. ábra. A környezetvédelmi követelmények értékelése Portugáliában

Bevált gyakorlat (egy példa):

Egy gát megépítését magában foglaló intézkedés egyik mérföldköve a KHV-ra hivatkozott. Véleményünk szerint a KHV-ra és annak követelményeire való hivatkozás megkönnyíti, hogy a nemzeti hatóságok és a Bizottság a vonatkozó mérföldkövek vagy célértékek értékelésekor a kifizetés folyósítása előtt ellenőrizzék a megfelelést.

Problematisabb megközelítés (egy példa):

Egy jelentős tömegközlekedési beruházás esetében a DNSH-értékelés nem ítélte úgy, hogy az intézkedés potenciálisan negatív hatást gyakorolna az éghajlatváltozás mérséklésére, mivel az éghajlati szempontból 100%-ban releváns besorolást kapott. Elkerülhetetlen azonban, hogy a projekt az építési szakaszban jelentős ÜHG-kibocsátással járjon, és érdemi DNSH-értékelés nélkül a nemzeti hatóságok nem tudták ellenőrizni, hogy a projekt működésbe lépését követően ezt hogyan ellensúlyozzák a megtakarításokkal.

Forrás: Európai Számvevőszék, a portugál hatóságoktól kapott információk alapján.

⁴³ A 21/2022. sz. különjelentés 60. és 61. bekezdése.

Nem minden éghajlat-politikai vonatkozású intézkedés annyira környezetbarát, mint ahogy tervezték

Ellenőrzési kritériumaink

44 Az éghajlat-politikai szempontból relevánsként megjelölt intézkedéseknek eredményesen kell hozzájárulniuk a zöld átálláshoz, és bizonyítaniuk kell, hogy – többek között az uniós éghajlat-politikai célok elérése tekintetében – pozitívan járulnak hozzá az éghajlat-politikai fellépéshez⁴⁴.

45 Megvizsgáltuk, hogy ellenőrzésünk idején milyen státuszban volt az éghajlattal kapcsolatos intézkedések végrehajtása. Értékeljük a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekben eredetileg tervezett intézkedéshez képest fennálló lehetséges eltéréseket.

46 A kiválasztott és a jelölés szerint az éghajlat-politikai fellépéshez hozzájáruló intézkedésekről készített elemzésünk során kérdések merültek fel azzal kapcsolatban, hogy az intézkedések annyira környezetbarátak-e, mint ahogy tervezték. Az

5. háttérmagyarázat példákat mutat be a leírtakhoz képest kevésbé környezetbarát intézkedésekből adódó eltérésekre. Ilyen eltéréseket a mintánkban szereplő valamennyi tagállam esetében feltártunk a végrehajtás értékelése során.

⁴⁴ Az RRF-rendelet 4. cikke, 19. cikkének (3) bekezdésének e) pontja, és V. mellékletének 2.5. pontja.

5. háttérmagyarázat

Éghajlat-politikai szempontból releváns, a leírtakhoz képest kevésbé környezetbarát intézkedések (néhány példa)

Környezeti hatás értékelésének mellőzése

Görögországban az egyik intézkedés egy új szivattyús-tározós vízerőmű építésére irányul. Az ilyen típusú energiatárolás az akkumulátorokhoz és a hidrogéntároló rendszerekhez képest a legmagasabb teljesítménytartománnyal és élettartammal rendelkezik, de környezeti szempontból kevésbé fenntartható, mivel a vízi élővilágban a biológiai sokféleség csökkenését idézi elő⁴⁵. Megállapítottuk, hogy az intézkedés tekintetében nem értékelték a biológiai sokféleséget érintő potenciális kárt (41. bekezdés), és nem határoztak meg enyhítő lépéseket.

Az éghajlat-politikai hozzájárulás helytelen megjelölése

Horvátországban egy kutatási és fejlesztési intézkedést „tisza városi közlekedésként” (100%-os együttható) jelölték meg. A projekt középpontjában a versenyképesség és a digitalizáció áll. Úgy véljük, hogy megfelelőbb beavatkozási terület lett volna „a közlekedés digitalizálása, amennyiben az részben az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkentését szolgálja: közutak”, 40%-os együtthatóval. Megállapítottuk, hogy a projekt pozitív tovagyrűző hatást gyakorolhat az éghajlatra, mivel elektromos járműveket használ majd, de ez nem elegendő a 100%-os éghajlat-együttható indokolásához.

Portugáliában az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást célzó erdészeti intézkedés (100%-os együttható) finanszírozta a vidéki területeken található polgári védelmi központok építészeti beruházásait és felújítási munkálatait. Véleményünk szerint ezek a kiadások csak mérsékelten relevánsak az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás szempontjából, ezért a 100%-os együttható alkalmazása nem indokolható.

47 Összehasonlítottuk továbbá a kiválasztott intézkedésekre elkülönített összegeket a várt eredményekkel. Két olyan esetet találtunk, ahol a 2023 második felében tett ellenőrző látogatások idején fennálló végrehajtási állapot alapján a célértéket a becsült költségek töredékének elköltésével el lehetett volna érni, mivel a célokat nagyon alacsony szinten határozták meg – [6. háttérmagyarázat](#).

⁴⁵ Az Európai Parlament Kutatószolgálat, *What if increased energy storage could help fix climate change?*, 2023.

6. háttérmagyarázat

Olyan intézkedések, amelyek esetében túl magas költségvetést határoztak meg a célérték eléréséhez (néhány példa)

Szlovákiában a felülvizsgált helyreállítási és rezilienciaépítési terv szerint az egyik intézkedés 83 MW energiatermelési kapacitás megújuló energiaforrásokból történő előállítására és korszerűsítésére irányult. 2022-ben és 2023-ban a hatóságok három pályázati felhívást tettek közzé vízerőművek, valamint biogáz- és biometán-állomások korszerűsítéséhez. Ellenőrzési munkánk során megállapítottuk, hogy a vízerőművekre vonatkozó felhívás keretében nyolc jóváhagyott pályázat önmagában 78 MW-os korszerűsített kapacitás elérésére volt képes, ami a cél 94%-ának felel meg. Ezért megkérdőjelezzük a célkitűzés ambícióját. Az e projektek támogatására Szlovákia által jóváhagyott összegek az intézkedés becsült költségeinek 30%-át teszik ki. A támogatás fennmaradó 70%-a ezért csak a cél 6%-ára irányulhatott, ami azt mutatja, hogy az intézkedést a költségek töredékével is el lehetett volna érni, mivel a célértéket nagyon alacsonyan határozták meg.

Portugáliában a magánépületek – energiahatékonyságuk növelése révén történő – felújítására irányuló intézkedés eredeti célja 1 millió m² felújított terület volt. Megállapítottuk, hogy ezt a célt a finanszírozott projektek tízszer (10 millió m²) meghaladták úgy, hogy a becsült költségek 41%-át használták fel (300 millió euróból 123 millió eurót). Portugália REPowerEU-fejezete további 120 millió euróval egészítette ki ezt az intézkedést, és 7,6 millió m² felújított területre módosította a célértéket. Tekintettel azon projektekre, amelyek már elérték a célt, úgy véljük, hogy az ehhez az intézkedéshez kitűzött cél túl alacsony volt az előirányzott összegekhez képest.

A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz éghajlat-politikai kiadásokra és zöld átállásra vonatkozó jelentései nem számolnak be a tényleges költségekről és eredményekről

Vakfoltok a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz zöld átállásra vonatkozó intézkedései teljesítményének mérésében

Ellenőrzési kritériumaink

48 A Bizottságnak a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében nyomon kell követnie és értékelnie kell a zöld átállás teljesítményét⁴⁶.

⁴⁶ Az RRF-rendelet (63) preambulumbekzdése és 29. cikke.

49 Megvizsgáltuk, hogy az RRF-keret hogyan követi nyomon az intézkedések teljesítményét a zöld átállás tekintetében. Értékeljük, hogy a közös mutatók milyen mértékben nyújtanak elegendő információt a mintánkban szereplő intézkedésekről, valamint arról, hogy a zöld átállást célzó intézkedések milyen mértékben járulhatnak hozzá az uniós éghajlat-politikai célokhoz.

50 A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz jogi kerete nem írja elő annak értékelését, hogy az Eszköz zöld átállással kapcsolatos intézkedései milyen hatást gyakorolnak az uniós éghajlat-politikai célokra. Iránymutatásaiban azonban a Bizottság arra ösztönözte a tagállamokat, hogy helyreállítási és rezilienciaépítési terveikben becsüljék meg a reformoknak és beruházásoknak az ÜHG-kibocsátás csökkentésére, a megújuló energia részarányára, illetve az energiahatékonyságra gyakorolt hatását. Arra is ösztönözte a tagállamokat, hogy becsüljék meg, a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek milyen mértékben járulnának hozzá a 2030-as éghajlat-politikai célok eléréséhez⁴⁷. Megállapítottuk, hogy az általunk kiválasztott tagállamok egyike sem tette ezt meg. Sem az egyes intézkedések szintjén, sem a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek szintjén nem értékelték az éghajlat- és energiapolitikai célkitűzésekhez való hozzájárulást.

51 A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz jogi kerete azonban tartalmaz négy mutatót a zöld átállás terén elért teljesítmény nyomon követésére (24. bekezdés). Ellenőrzésünk során megvizsgáltuk a zöld átállással kapcsolatos intézkedések közös mutatóit, és megállapítottuk, hogy azok nem szolgáltattak elegendő információt a teljesítményre vonatkozóan. A 24 intézkedésből álló mintánkban 14 volt problematikus:

- az egyik intézkedés esetében jelentett eredmények nem csak a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz intézkedéseit érintik (**7. háttérmagyarázat** – portugál példa);
- hat intézkedésre egyik zöld átállásra vonatkozó közös mutató sem vonatkozik, és e mutatók megállapításunk szerint csak korlátozott mértékben fedik le a zöld átállást (lásd: **24. bekezdés**);
- hét intézkedésre olyan közös mutatók vonatkoznak, amelyek nem nyújtanak releváns információt az intézkedés célkitűzéseinek elérése felé tett előrehaladásról (**7. háttérmagyarázat** – horvát és szlovák példa).

⁴⁷ SWD(2021) 12, 1/2. rész, *Guidance to member states' RRFs*, 4. o.

7. háttérmagyarázat

Olyan intézkedések, amelyek mutatói nem elegendőek éghajlat-politikai teljesítményük méréséhez (néhány példa)

Portugáliában az erdőtüzekkel kapcsolatos figyelemfelkeltést és megelőző intézkedéseket magában foglaló intézkedéshez azt a közös mutatót rendelték, amely az intézkedés kedvezményezett lakosságára vonatkozik (4. közös mutató – [9. ábra](#)). A várt eredmény az, hogy a portugál lakosság 30%-a részesüljön az erdőtüzekhez való alkalmazkodást célzó intézkedés előnyeiből. Véleményünk szerint ez a mutató nem nyújt pontos információt az intézkedés éghajlatra gyakorolt hatásáról, mivel túlmutat az intézkedés hatókörén.

Horvátországban az energiaágazat dekarbonizációjára irányuló intézkedés – amely főként a régi távvezetékek lecserélését célozza – a megújuló energiaforrásokból származó további beépített kapacitásra vonatkozó egyetlen mutatóhoz kapcsolódik (2. közös mutató – [9. ábra](#)). Bár az intézkedés további kapacitást tesz lehetővé, azt önmagában nem fogja elérni. Ezért a mutató nem releváns ehhez az intézkedéshez, annak éghajlati teljesítményét tehát nem követik nyomon.

Szlovákiában a kórházak építésére és újjáépítésére irányuló intézkedést az éves primerenergia-fogyasztás megtakarítására vonatkozó mutató (1. közös mutató – [9. ábra](#)) fedi le. Úgy véljük azonban, hogy új épületekből nem származhat energiamegtakarítás ([8. ábra](#)). Az intézkedéshez kapcsolódó egyetlen másik mutató az ágyak számára vonatkozó célértékből származik. Ez nem elegendő az intézkedés éghajlatra gyakorolt teljesítményének és hatásának értékeléséhez.

52 A zöld átállásra vonatkozó közös mutatókat nem úgy alakították ki, hogy azok végső soron nyomon kövessék, hogy éghajlat-politikai és környezetvédelmi szempontból mekkora az egyes intézkedések teljesítményének hatása ([24. bekezdés](#)). Ha a tervekben nem szerepel konkrét célként, az ÜHG-kibocsátáscsökkentéseket nem veszik figyelembe, mivel a közös mutatók nem terjednek ki rájuk ([35. bekezdés](#)). Hasonlóképpen, a megújuló energia céljából létesített addicionális működési kapacitásra vonatkozó közös mutató nem nyújt információt a fosszilis tüzelőanyagoknak az energiatermelés céljából történő megújuló energiaforrásokkal való felváltásáról. Ugyanakkor nemcsak az fontos, hogy a fosszilis tüzelőanyagokból előállított energia relatív részaránya csökkenjen az energiaszerkezetben, hanem az is, hogy a fosszilis tüzelőanyagokból származó energiafogyasztás abszolút értékben csökkenjen⁴⁸. A közös mutatók korlátai miatt arra a következtetésre jutottunk, hogy

⁴⁸ SEI, Climate Analytics, E3G, IISD, és UNEP, *The Production Gap: Phasing down or phasing up?*, 2023.

azok nem használhatók fel annak értékelésére, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz éghajlatváltozással kapcsolatos intézkedései milyen mértékben járulnak hozzá az éghajlat-politikai fellépéshez.

53 2023 decemberében a Bizottság jelentést tett közzé, amely megkísérli megbecsülni az RRF intézkedések egy részéből eredő lehetséges ÜHG-csökkentéseket⁴⁹. A jelentés megállapítja, hogy a 2023 augusztusáig teljesített mérföldkövek és célértékek révén (1729-ből 153) az ÜHG-kibocsátás becsült csökkentésének 0,5%-át érték el. A jelentésben a Bizottság ezt az alacsony arányt a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtásának korai szakaszával magyarázza, valamint azzal, hogy az nem tartalmazza azokat a mérföldköveket és célokat, amelyek tekintetében így nem lehetett megállapítani az ÜHG-kibocsátáscsökkentésre gyakorolt hatást.

Nem számolnak be az éghajlat-politikai intézkedésekre fordított tényleges kiadásokról

Ellenőrzési kritériumaink

54 A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz éghajlat-politikai hozzájárulásáról szóló beszámolásnak megbízhatónak kell lennie, és megalapozott feltételezéseken kell alapulnia. Ahhoz, hogy az érdekelt felek számára releváns legyen, a beszámolásnak pontos képet kell adnia az éghajlat-politikai intézkedésekre fordított tényleges kiadásokról és az uniós éghajlat-politikai célokhoz való hozzájárulásról⁵⁰.

55 Megvizsgáltuk, hogy a Bizottság hogyan számol be a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköznek a 37%-os célértékhez való éghajlat-politikai hozzájárulásáról és a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek allokációjáról (**06.** bekezdés).

56 Azt a követelményt, hogy a nemzeti előirányzatok 37%-át éghajlat-politikai intézkedésekre kell fordítani, előzetesen ellenőrizték a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tervezési és jóváhagyási szakaszában (**09.** bekezdés). Ezt követően a Bizottság az uniós költségvetés teljesítményéről szóló 2022. évi éves irányítási teljesítményjelentésében arról számolt be, hogy a Helyreállítási és

⁴⁹ Európai Bizottság, *NGEU Report on the impact of green bonds*, 2023., 17. o.

⁵⁰ A Nemzetközi Költségvetési Számviteli Standard Testület *Recommended practice guideline 3 Reporting Service Performance Information* c. dokumentuma alapján.

Rezilienciaépítési Eszköz 203 milliárd eurós, azaz 40%-os éghajlat-politikai hozzájárulást ért el⁵¹. Ez a tagállamok által az eredeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervekben jelzett becsült költségeken, nem pedig a tényleges kiadásokon alapult.

2024 februárjában a tervezett éghajlat-politikai hozzájárulás a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek felülvizsgálata miatt nőtt, és a Bizottság adatai alapján ez 275 milliárd eurót, azaz 42,5%-ot tesz ki (**5. ábra**).

57 A Bizottság nem követi nyomon a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek éghajlat-politikához való hozzájárulásának tényleges arányát és összegét, mivel az **RRF-rendelet** nem a 37%-os célhoz hozzájáruló tényleges éghajlat-politikai kiadásokról, hanem a becsült költségekről való beszámolást írja elő a Bizottság számára (**56. bekezdés**). A Bizottsággal kötött RRF-finanszírozási vagy -hitelezési megállapodásaik keretében a tagállamok kötelesek beszámolni az éghajlat-politikai célkitűzésekhez hozzájáruló összes folyósított kiadásról⁵². A megállapodások szerint ezeket az információkat nem veszik figyelembe a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz kifizetéseseinél. Meglátásunk szerint a Bizottság felhasználhatná azokat a tényleges éghajlat-politikai kiadások nyomon követésére. Erre azonban nem kerül sor.

58 A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz bármely intézkedésének tényleges költségei – az éghajlat-politikai hozzájárulástól függetlenül – jelentősen eltérhetnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek jóváhagyásakor becsült költségektől, ami hatással van az éghajlat-politikai hozzájárulás arányára. Amint azt a Bizottság megerősítette, a kifizetéseket akkor is teljesíteni kell, ha az alapul szolgáló intézkedés tényleges költsége alacsonyabb (vagy magasabb) az eredetileg becsülnél (**47. bekezdés és 6. háttérmagyarázat**), feltéve, hogy teljesülnek a mérföldkövek és a célértékek. A különbségektől függetlenül az ezen intézkedés költségeként eredetileg tervezett teljes összeg még mindig teljes mértékben számít a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek éghajlat-politikai célértéke szempontjából. Ezért véleményünk szerint fennáll annak a kockázata, hogy a jelentett információk nem tükrözik egy adott helyreállítási és rezilienciaépítési terv éghajlat-politikai fellépéshez való tényleges hozzájárulását, ami kihat a 37%-os célértékkel kapcsolatos teljes körű elszámoltathatóságra.

⁵¹ Európai Bizottság, *Annual management and performance report 2022*, II. kötet, 9. o.

⁵² A Bizottság és a tagállamok között kötött finanszírozási megállapodás 7. cikke.

59 Emellett az a kockázat is fennáll, hogy az éghajlattal kapcsolatos projektek késedelmes végrehajtása és a lassú felhasználás hatással lesz a 275 milliárd euró összegű teljes éghajlat-politikai hozzájárulás elérésére (56. bekezdés). Többek között a közbeszerzési eljárások, illetve a működési engedélyek beszerzésének késedelme miatt a projektek is késedelmesen haladnak előre. Munkánk során azt is megállapítottuk, hogy a nemzeti hatóságok alábecsülték az intézkedések végrehajtásához szükséges időt. Más intézkedések iránt a vártnál alacsonyabb volt az igény, ami szintén befolyásolja a források felhasználását (8. háttérmagyarázat). A helyreállítási és rezilienciaépítési tervekben származó tényleges éghajlat-politikai hozzájárulás alacsonyabb lesz az eredetileg kiszámítottnál, ha a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz határidőin belül a kapcsolódó intézkedések nem vagy csak részben fejeződnek be.

8. háttérmagyarázat

Az éghajlatváltozással kapcsolatos beszámolást esetlegesen befolyásoló kihívásokkal szembesülő intézkedések (néhány példa)

Nincs az intézkedés iránt érdeklődő ajánlattevő

Szlovákiában még folyamatban van egy új kórház építésére irányuló, 2026 közepére tervezett közbeszerzés. Amint azt a szlovák hatóságok is megerősítették, az eredeti pályázaton nulla ajánlattevő vett részt, mivel egyetlen vállalkozó sem akart kötelezettséget vállalni a szoros határidőkre. A szlovák helyreállítási és rezilienciaépítési terv szerint ez az egyik fő beruházás, amely hozzájárul a zöld átálláshoz.

Késedelmek a végrehajtásban

A hidrogén előállítására irányuló projekteknek hosszadalmas folyamaton kell keresztülmenniük ahhoz, hogy működési engedélyt kapjanak. Az engedélyek beszerzésének késedelme és az ellátási lánc zavarai szintén lelassították a végrehajtást. **Portugáliában** látogatásunk idejéig (2023. július) a 23 jóváhagyott projekt közül csak egy számára fizettek ki előleget a munkálatok megkezdéséhez.

Alacsony érdeklődés az intézkedés iránt

Görögországban 2024 januárjáig csak 171 kérelem érkezett a töltőállomások finanszírozására szolgáló elektromobilitási intézkedéshez. Ez a végső cél 2,7%-ának felel meg, ami arra utal, hogy a végső kedvezményezettek csekély érdeklődést mutatnak a tevékenységben való részvétel iránt. Hasonlóképpen, a taxik tervezett számának egyelőre csupán 6%-át váltják fel elektromos járművekkel. Hogy megoldást találjanak a csekély érdeklődésre, a nemzeti hatóságok növelték a régi taxik felváltásához nyújtott támogatást, és meghosszabbították a kedvezményezettek jelentkezési határidejét.

Nincs kapcsolat a kiadások és a zöld átállásról szóló beszámolás között

Ellenőrzési kritériumaink

60 A zöld átállásra vonatkozó beszámolásnak megbízhatónak kell lennie, és szilárd feltételezéseken kell alapulnia. A közzétett információk mellett egyértelműen közölni kell az összeállításukhoz használt módszertant is⁵³.

⁵³ A Nemzetközi Költségvetési Számviteli Standard Testület *Recommended practice guideline 3 Reporting Service Performance Information* c. dokumentuma alapján.

61 Megvizsgáltuk a Bizottság által a zöld átállás pillére felé tett előrehaladásról szóló beszámolóhoz használt módszertant. Értékeljük továbbá a [Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz eredménytáblájában](#) a zöld átállásra vonatkozóan közzétett információk megbízhatóságát is.

62 A Bizottság a zöld átállásról szóló jelentéstételhez olyan módszertant alkalmaz, amely eltér a 37%-os éghajlat-politikai hozzájárulás kiszámításához használt módszertantól. A zöld átállás esetében az egyes intézkedésekhez rendelt elsődleges vagy másodlagos pillér súlyozása megegyezik: a módszertan nem tesz különbséget aszerint, hogy az éghajlat-politikai és környezetvédelmi célkitűzéshez való becsült hozzájárulás jelentős (100%) vagy mérsékelt (40%). Ha egy intézkedést mind az elsődleges, mind a másodlagos pillér keretében a zöld átálláshoz rendelnek, annak mérföldkövei és céljai kétszer számítanak bele a zöld átállásba. A Bizottság becslése szerint az ilyen esetek a 27 eredeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervben foglalt alintézkedések mintegy 1,8%-át tették ki.

63 A két módszer közötti másik különbség az, hogy a 37%-os célértékhez való hozzájárulást csak előzetesen számítják ki (**56.** bekezdés). A zöld átállásról szóló beszámolás célja ezzel szemben az előrehaladás nyomon követése, és a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközre vonatkozó jogszabályok előírják, hogy a kiadásokról pillérenként kell beszámolni⁵⁴ (**3. ábra**). A Bizottság szerint ezt a rendelkezést úgy kell teljesíteni, hogy a tagállamoknak teljesített kifizetésekről a mérföldkövek és célok kielégítő teljesítése alapján tesznek jelentést (**03.** bekezdés). Véleményünk szerint az [RRF-rendelet](#) nem egyértelmű azzal kapcsolatban, hogy a beszámolásnak a tényleges, nem pedig a becsült kiadásokra kell-e vonatkoznia, és a Bizottság csak a becsült kiadásokról számol be⁵⁵.

64 A kifizetések előrehaladásáról pillérenként történő beszámolóhoz a Bizottság kiszámítja a mérföldkő vagy cél egységértékét. Ezt a számot úgy kapjuk meg, hogy az adott tagállam számára a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből nyújtott teljes allokációt elosztjuk a mérföldkövek és célok teljes számával⁵⁶. A mérföldköveket és célokat nem közvetlenül a pillérekhez rendelik. Annak megállapítása érdekében, hogy melyek relevánsak a zöld átállás szempontjából, a Bizottság ellenőrzi az alapul szolgáló intézkedések elsődleges és másodlagos pilléreit (**05.** bekezdés). Akkor tekinthető úgy,

⁵⁴ [Az RRF-rendelet](#) 29. cikkének (3) bekezdése.

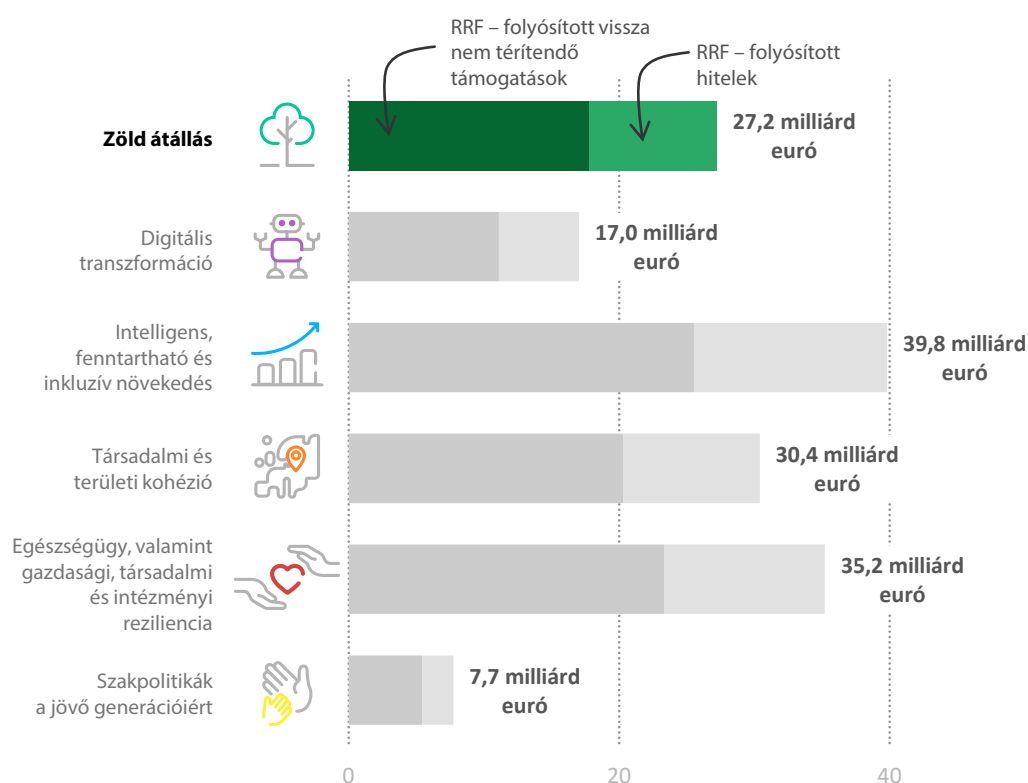
⁵⁵ [A 26/2023. sz. különjelentés](#) VII. bekezdése.

⁵⁶ [A 26/2023. sz. különjelentés](#) 78. bekezdése.

hogy a mérföldkövek és célok hozzájárulnak a zöld átállás pilléréhez, ha ahhoz legalább egy alintézkedésük kapcsolódik.

65 A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz eredménytáblája (05. bekezdés) információkat nyújt a Bizottság által teljesített pillérenkénti kifizetésekről, valamint az elért mérföldkövekről és célokról. 2024 februárjáig a tagállamok 103 milliárd euró vissza nem térítendő támogatást és 54 milliárd euró hitelt kaptak (a mintegy 68 milliárd euró összegű előfinanszírozás 13%-án felül). A zöld átállás pilléréhez kapcsolódó kifizetések az eddigi összes kifizetés 17%-át (27,2 milliárd euró) tették ki (13. ábra). Figyelembe véve, hogy kizárólag az éghajlatváltozással kapcsolatos intézkedéseknek a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz számára elkülönített összeg 42,5%-át kell kitenniük (09. bekezdés), valamint hogy a zöld átálláshoz 34 olyan kiegészítő környezetvédelmi intézkedést kell rendelni, amelyeket nem fed le az éghajlat-politikai nyomon követés, ez az összeg még mindig viszonylag alacsony.

13. ábra. Pillérenkénti kifizetés, a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz eredménytáblája szerint (milliárd euró)

Forrás: A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz eredménytáblája, 2024 februári adatok.

66 A beszámolóhoz használt megközelítés alul- vagy túlbecsülheti a zöld átállásra kifizettként jelentett összegeket, mivel a mérföldkövek és célok egységértéke nem tükrözi sem az intézkedések tényleges, sem a becsült költségeit. Egy, a portugáliai épületek energiahatékonyságára vonatkozó intézkedés például meghatároz a felújított területtel kapcsolatos célokat. Az egységérték alkalmazásával 45 000 m² felújítása ugyanúgy számít bele a zöld átállás szempontjából, mint 315 000 m² felújítása.

67 A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz teljesítménymonitoring-keretéről szóló korábbi jelentésünk szerint a tényleges kiadásokra vonatkozó adatok hiánya miatt nem megfelelő a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz forrásai hatékony felhasználásának és teljesítménye szintjének értékelése a pillérek szintjén. Ezért azt ajánlottuk a Bizottságnak⁵⁷, hogy számoljon be a tényleges kiadásokról, ezt azonban a Bizottság elutasította.

68 A zöld átállásról szóló beszámolást az is befolyásolja, hogy a korai mérföldkövek és célértékek többsége a végrehajtás legelső lépéseire (például egy projektfelhívás jóváhagyásához) kapcsolódik. A tagállamoknak folyósított korai kifizetések tehát nem feltétlenül vannak a tényleges projektekkel összefüggésben, amennyiben azok mérföldkövei és céljai például reformokhoz vagy az intézkedés elindításához szükséges előkészítő szakaszokhoz kapcsolódnak. A még be nem fejezett projektek, illetve az utolsó mérföldkö vagy cél elérését elmulasztó intézkedések esetében a Bizottság nem tudja visszafizettetni a már kifizetett forrásokat, mivel erről a lehetőségről az [RRF-rendelet](#) nem rendelkezik. Mivel az eredménytábla a tagállamoknak folyósított összegeket mutatja, a Bizottság nem vizsgálja felül az ilyen esetekben jelentett adatokat.

69 Összességében megállapítottuk, hogy a [Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz eredménytáblájában](#) mutatkozó, a zöld átállásra vonatkozó beszámolás megtévesztő. Sem a zöld átállással kapcsolatos intézkedések becsült összegeit, sem tényleges költségeit nem veszi figyelembe, mivel a beszámolás egységértékeken alapul (**66.** bekezdés). A [Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz eredménytáblája](#) ezért nem nyújt teljes körű és megbízható információt a felhasználók számára a zöld átállásra fordított tényleges összegekről.

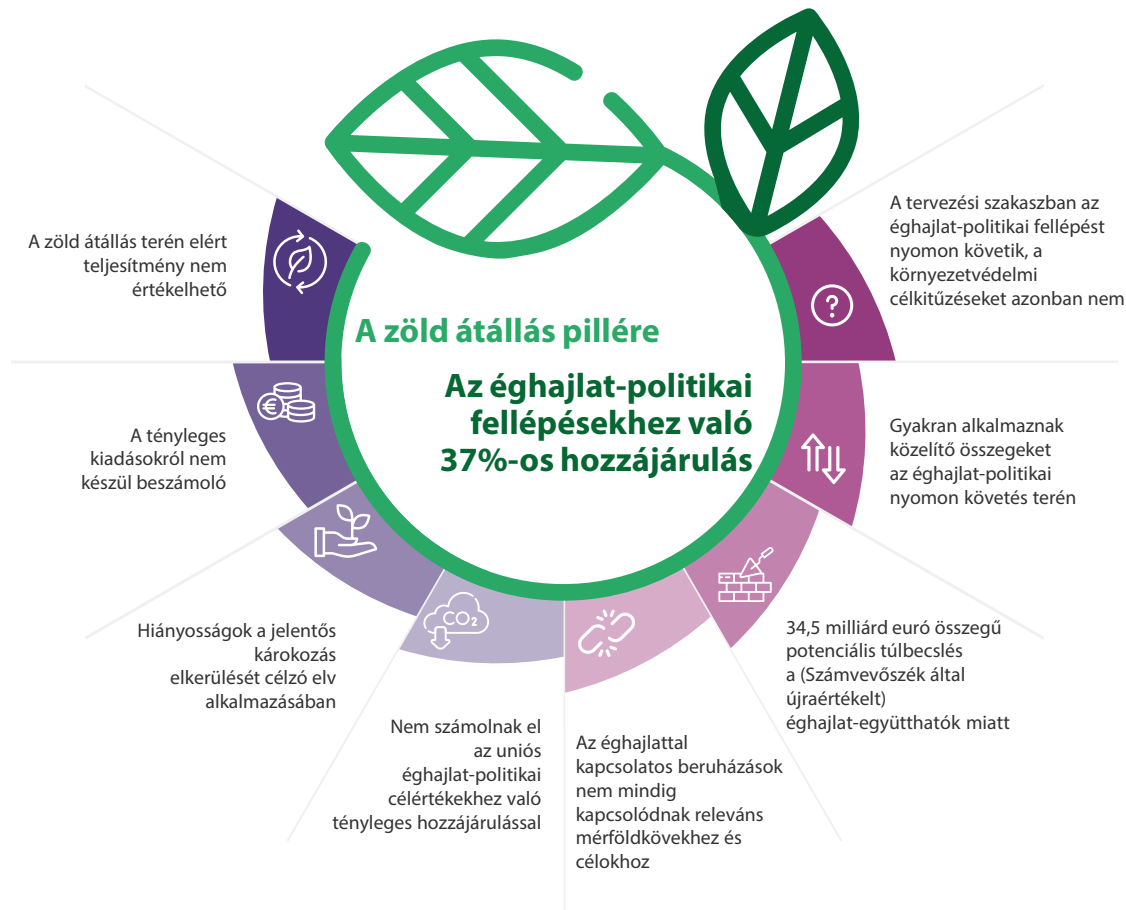
⁵⁷ A 26/2023. sz. különjelentés 87. bekezdése és 4b. ajánlása.

Következtetések és ajánlások

70 A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz egyik célja, hogy hozzájáruljon a zöld átálláshoz és az uniós éghajlat-politikai célokhoz. A tagállamoknak a tervezett források legalább 37%-át éghajlatváltozással kapcsolatos intézkedésekre kell fordítaniuk (01–09. bekezdés).

71 Ellenőrzésünk célja annak értékelése volt, hogy az Eszköz és a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek kialakítása és végrehajtása eredményesen járul-e hozzá a zöld átálláshoz. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz ösztönzőleg hatott az éghajlat-politikai fellépésekre és a zöld átállásra irányuló beruházásokra. Az Eszköz kialakításában azonban hiányosságokat állapítottunk meg, amelyeket a végrehajtásának értékelése során is megerősítettünk. Következtetésünk szerint a **14. ábrán** összefoglalt és az alábbiakban részletezett hiányosságok megkérdőjelezzik a zöld átállásra irányuló célkitűzések elérését.

14. ábra. A zöld átállást elősegítő Eszköz kialakításának és végrehajtásának hiányosságai

Forrás: Európai Számvevőszék.

72 Elemzésünk során kiderült: bár az éghajlat-politikai fellépést nyomon követik, és az beleszámít a 37%-os célértékbe, hatóköre szűkebb, mint a zöld átállásé, amely az éghajlat-politikai célkitűzések mellett a biológiai sokféleséggel és a környezetvédelemmel kapcsolatos célkitűzéseket is magában foglalja. Az éghajlat-politikai fellépés nyomon követéséhez használt módszertan három éghajlat-együtthatón alapul (0%, 40% és 100%), amelyek az intézkedések éghajlat-politikai célkitűzésekhez való várható hozzájárulásához kapcsolódnak, az **RRF-rendelet** előírása szerint. Gyakran egységes éghajlat-együtthatókat alkalmaztak olyan intézkedésekre, amelyek fellépések széles körét és az azokhoz kapcsolódó költségeket foglalják magukban (e fellépések közül nem is mindegyik kapcsolódik az éghajlathoz). Az éghajlat-politikához való hozzájárulás pontosabb becslése céljából a Bizottság bevezette az alintézkedések fogalmát. A gyakorlatban az intézkedések éghajlat-politikai hozzájárulását nem mindig finomították, ami nagyon gyakran közelítéseket és ezek miatt potenciális túlbecsléseket eredményezett, különösen az olyan összetett intézkedések esetében, amelyek elemei elvben eltérő éghajlat-politikai hozzájárulással rendelkeznek (**15–22.** bekezdés).

73 Ellenőrzésünk során az is kiderült, hogy az **RRF-rendeletben** meghatározott egyes éghajlati együtthatók (vasutakra, villamosenergia-hálózatokra és új épületekre vonatkozó együtthatók) nem tükrözik az uniós éghajlat-politikai célokhoz való várható hozzájárulást, például nem veszik figyelembe a beruházások építési szakaszának üvegházhatásúgáz-kibocsátását, ami valójában alacsonyabb éghajlat-politikai hozzájárulást eredményez. E három kategóriára nézve a rendeletben foglaltaknál konzervatívabb éghajlati együtthatókat alkalmazva úgy számítottuk, hogy az RRF éghajlat-politikához való hozzájárulása esetében a valószínű túlbecslések összege 34,5 milliárd euró. Emellett a teljesítménymérési keret nem teszi lehetővé a zöld átállást támogató valamennyi intézkedés hatásának nyomon követését, és nem terjed ki olyan meghatározó szempontokra, mint az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentése vagy a környezetvédelmi célkitűzésekhez való hozzájárulás (**23–24.** bekezdés).

1. ajánlás. A jövőbeli finanszírozási eszközök keretében az éghajlatváltozással kapcsolatos kiadások jobb becslése

A Bizottság biztosítsa, hogy az éghajlatváltozással kapcsolatos intézkedéseket, beavatkozásokat, illetve fellépéseket olyan szintre bontsák, amely lehetővé teszi, hogy azokat a megfelelő és indokolható éghajlat-politikai hozzájáruláshoz kössék, ami az éghajlatváltozással kapcsolatos kiadások részletesebb és pontosabb értékelését eredményezi.

Megvalósítási határidő: az éghajlat-politikai nyomon követést előíró eszközökre irányuló javaslattétellel egy időben

2. ajánlás. Az éghajlat-politikai és környezetvédelmi célkitűzések és célértékek elérésének támogatását célzó jövőbeni finanszírozási eszközök megfelelő kialakításának biztosítása

A Bizottság:

- a) mérje fel, hogy az Unió éghajlat-politikai célkitűzéseinek és célértékeinek elérését célzó finanszírozási eszközök hogyan nyújtanak tájékoztatást arról, hogy ténylegesen mennyiben járulnak hozzá ezek eléréséhez;
- b) a teljesítmény nyomon követésére és értékelésére szolgáló keretben fedje le az éghajlat-politikai és környezetvédelmi célkitűzések szempontjából releváns valamennyi beruházást.

Megvalósítási határidő: az éghajlat-politikai és környezetvédelmi célkitűzéseket tartalmazó eszközökre irányuló javaslattétellel egy időben

74 Megállapítottuk, hogy a zöld átállást támogató intézkedéseknek a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe való beépítését befolyásolta az Eszköz korlátozott időkerete, és nem volt egyértelmű, hogy a nemzeti tervek milyen mértékben járulnak hozzá az éghajlat-politikai fellépéshez. Egyes intézkedéseket – például az igazgatási költségekre vonatkozó alintézkedéseket – olyan beavatkozási területekhez rendeltek, amelyek vagy nem tükrözték azok jellegét és magasabb éghajlat-politikai hozzájárulásokat eredményeztek, vagy amelyek éghajlati szempontból nem voltak relevánsak. Megállapítottuk továbbá, hogy egyes éghajlatváltozással kapcsolatos beruházások nem kapcsolódtak kellő mértékben az

éghajlat szempontjából releváns vagy tényleges hatást gyakorló mérföldkövekhez és célokhoz (25–35. bekezdés).

75 Következetlenségeket állapítottunk meg a jelentős károkozás elkerülését célzó elv alkalmazásában is, mivel az egyszerűsített megközelítések alkalmazásakor a tagállamoknak nem mindig kellett behatóan értékelniük a beruházásaik kapcsán a mérséklési intézkedések szükségességét. Találtunk eseteket, amikor a tagállamok olyan projekteket finanszíroztak, amelyek nem feleltek meg az intézkedés leírásának, ami az éghajlat-politikai hozzájárulás eredményességét és szintjét is befolyásolta (36–47. bekezdés).

3. ajánlás. A zöld átállást célzó intézkedések teljesítményének javítása

A Bizottság:

- a) tegyen lépéseket a következetlenségek kezelésére, amikor a tagállamok az egyszerűsített megközelítések során a jelentős károkozás elkerülését célzó elvet alkalmazzák.

Megvalósítási határidő: 2025. június

- b) ha a zöld átálláshoz kapcsolódó intézkedéseket felülvizsgálják, biztosítsa, hogy a mérföldkövek és célok egészen azok befejezéséig mérjék az intézkedések haladását, és így értékelni lehessen, hogy azok elérték-e éghajlat-politikai és környezetvédelmi célkitűzéseiket.

Megvalósítási határidő: 2025. december

76 A nyomonkövetési keret korlátai miatt a Bizottság nem rendelkezik elegendő információval a zöld átálláshoz hozzájáruló intézkedések teljesítményének értékeléséhez. A Bizottság csak az előzetesen elkülönített éghajlatváltozással kapcsolatos összegekről számol be. A bemutatott információk ezért nem veszik figyelembe a kiadások tényleges szintjét, azt ugyanis olyan különböző tényezők is befolyásolják, mint például a késedelmek és a lassú felhasználás. Ezek a tényezők az éghajlat-politikai hozzájárulás túl- és alulbecsléséhez vezethetnek. A tagállamok ugyanakkor beszámolnak a kifizetett éghajlat-politikai kiadásokról, ezeket az információkat azonban a Bizottság nem használja fel a 37%-os mennyiségi célérték elérésére vonatkozó beszámolóhoz. A Bizottság tehát e területen nem tudja garantálni a teljes körű elszámoltathatóságot (48–59. bekezdés).

77 A helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytábla nyomon követi a Bizottság által a tagállamoknak teljesített kifizetéseket. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz elveit követve ezek a kifizetések nem kapcsolódnak egy intézkedés mögöttes költségeihez, ezért nem az éghajlattal kapcsolatos tényleges kiadások szintjét mutatják. Emellett az elért mérföldkövek és célok nem feltétlenül tükrözik, hogy a kapcsolódó intézkedés mennyiben törekszik hozzájárulni a zöld átálláshoz. Mindezek miatt a zöld átállásról szóló beszámolás nem megbízhatóan mutatja be a tényleges kiadásokat (60–69. bekezdés).

4. ajánlás. Az éghajlat-politikai kiadásokra vonatkozó beszámolás javítása a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében

A Bizottság gyűjtse és tegye közzé az éghajlattal kapcsolatos intézkedések tényleges költségeire vonatkozó, a tagállamok által már rendelkezésre bocsátott információkat, azokat vesse össze a nemzeti tervekben szereplő becsült költségekkel, és számítsa újra a tényleges éghajlat-politikai hozzájárulást a 37%-os célérték fényében.

Megvalósítási határidő: 2026. december

Megjegyzés: [26/2023. sz. különjelentésünk](#) kapcsán a Bizottság nem fogadta el azon ajánlásunkat, hogy a hatékony forrásfelhasználás értékelésének lehetővé tétele érdekében az RRF által a hat pillér keretében nyújtott finanszírozás kapcsán a tényleges kiadásokról számoljanak be.

A jelentést 2024. július 4-i luxembourgi ülésén fogadta el a Számvevőszék.

a Számvevőszék nevében

Tony Murphy
elnök

Melléklet. Az általunk kiválasztott intézkedések

Érintett terület/ tagállam	Görögország	Horvátország	Portugália	Szlovákia
Megújuló energiaforrások és az energiaágazat	EL-C[1,1]-I[16926] Tárolórendszerek telepítésének támogatása a megújuló energia térnyerésének fokozása érdekében	HR-C[C12]-I[R1-I1] Az energiarendszer átalakítása, építése és digitalizálása, valamint az energiaágazat dekarbonizációját szolgáló infrastruktúra támogatása	PT-C[C14]-I[i01] Megújuló hidrogén és egyéb gázok	SK-C[C1]-I[I2] A meglévő megújuló villamosenergia-források korszerűsítése (erőműátalakítás)
Energiahatékonyság	EL-C[1,2]-I[16872] Lakóépületek energetikai felújítása	HR-C[C61]-I[R1-I1] Épületek energetikai felújítása	PT-C[C13]-I[i01] Lakóépületek energiahatékonysága	SK-C[C2]-I[I1] Családi házak energiahatékonysága
Fenntartható mobilitás	EL-C[1,3]-I[16924] Elektromobilitás – töltőpontok, elektromos buszok, elektromos taxik	HR-C[C14]-I[R5-I2] Új mobilitási járművek kutatása, fejlesztése és gyártása, valamint támogató infrastruktúra	PT-C[C15]-I[i01] A metróhálózat bővítése	SK-C[C3]-I[I1] Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású közlekedési infrastruktúra fejlesztése
Az iparágak dekarbonizációja	EL-C[4,7]-I[16980] A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz hiteleszköze	HR-C[C111]-I[R4-I2] Pénzügyi eszköz mikro-, kis- és középvállalkozások számára	PT-C[C11]-I[i01] Az ipar dekarbonizációja	SK-C[C4]-I[I1] Az ipari dekarbonizációs rendszer működése

Érintett terület/ tagállam	Görögország	Horvátország	Portugália	Szlovákia
Fenntartható természetierőforrás-gazdálkodás	EL-C[1,4]-I[16849] Nemzeti újraerdősítési terv és a Parnitha kiemelt beruházás	HR-C[C15]-I[R1-I1] Gyümölcs- és zöldségfélék logisztikai és elosztóközpontjainak építése és felszerelése	PT-C[C08]-I[i05] Erdészeti program	SK-C[C5]-I[I1] A régiók éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodása
Egyéb ágazatok	EL-C[4,6]-I[16634] Új ipari parkok	HR-C[C13]-I[R1-I2] A közüzemi vízellátás fejlesztésére irányuló program	PT-C[C12]-I[i01] Bioökonómia	SK-C[C11]-I[I2] Új kórházhálózat – építés, újjáépítés és felszerelés

Rövidítések

DNSH: a jelentős károkozás elkerülése

MW: megawatt

NGEU: NextGenerationEU

RRF: Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz

RRP: helyreállítási és rezilienciaépítési terv

ÜHG: üvegházhatású gáz

Glosszárium

A jelentős károkozás elkerülése: Az az elv, amely szerint a beruházási intézkedések nem járhatnak jelentős káros környezeti hatással.

Az éghajlat-politikához való hozzájárulás: Egy tagállamnak a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó éghajlat-politikai kiadásaira vonatkozó becslése.

Az éghajlatváltozás mérséklése: Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése vagy korlátozása az éghajlatra gyakorolt hatásuk miatt.

Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás: Az országok és a közösségek éghajlatváltozással szembeni sebezhetőségének csökkentése az éghajlatváltozás hatásainak semlegesítésére való képességük fokozása révén.

Beavatkozási terület: A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből, az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, a Kohéziós Alapból vagy az Európai Szociális Alapból finanszírozott tevékenységek valamely kategóriája.

Beruházás: Az RRF-rendelet hatálya alá tartozó olyan tevékenységre, projektekre vagy egyéb intézkedésre fordított kiadások, amelyek várhatóan kedvező eredményeket hoznak a társadalom, a gazdaság vagy a környezet számára.

Célérték: Valamely tagállam által annak helyreállítási és rezilienciaépítési tervében szereplő konkrét reform vagy beruházás végrehajtása terén elért előrehaladás kvantitatív mérőszáma.

Éghajlat-együtthatók: A projektekre, intézkedésekre vagy fellépésekre fordított uniós kiadások súlyozása, azt tükrözendő, hogy azokba mennyire építettek be éghajlat-politikai megfontolásokat.

Éghajlat-politikai fellépés: Az éghajlatváltozás és annak hatásai kezelése érdekében történő fellépés.

Éghajlat-politikai nyomon követés: Az éghajlat-politikai fellépésekre fordított kiadásokkal kapcsolatos célértékek felé történő előrehaladás nyomon követése.

Felhasználás: A tagállamok milyen mértékben részesültek a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből a mérföldkövek és célok kielégítő teljesítéséhez nyújtott finanszírozásban a Bizottságtól.

Helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytábla: A Bizottság weboldala a tagállamok helyreállítási és rezilienciaépítési tervei végrehajtásának előrehaladásáról.

Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz: A Covid19-világjárvány gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítését, a helyreállítás ösztönzését, valamint a zöldebb és digitálisabb jövővel kapcsolatos kihívásoknak való megfelelést célzó uniós pénzügyi támogatási mechanizmus.

Helyreállítási és rezilienciaépítési terv: Adott tagállam által a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében tervezett reformokat és beruházásokat tartalmazó dokumentum.

Közös mutató: A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtása során a közös célkitűzések megvalósítása terén elért előrehaladásról és az RRF általános teljesítményéről tájékoztató, mérhető változó.

Mérföldkő: Valamely tagállam által annak helyreállítási és rezilienciaépítési tervében szereplő reform vagy beruházás végrehajtása terén elért előrehaladás minőségi mérőszáma.

Monitoring: Valamely célkitűzés elérése felé tett előrehaladás szisztematikus megfigyelése és ellenőrzése, részben mutatók segítségével.

NextGenerationEU: Az uniós tagállamokat a Covid19-világjárvány gazdasági és társadalmi hatásaiból való kilábalásban segítő finanszírozási csomag.

Pillér: A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt alkotó hat szakpolitikai terület esetében használt kifejezés: i. zöld átállás; ii. digitális átalakulás; iii. gazdasági kohézió, termelékenység és versenyképesség; iv. társadalmi és területi kohézió; v. egészségügyi, gazdasági, társadalmi és intézményi reziliencia; vi. a következő generációra vonatkozó szakpolitikák.

Reform: A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz összefüggésében olyan változás, amely jelentős és tartós javulást eredményez a piaci, a szakpolitikai, illetve az intézményi vagy igazgatási struktúrák működésében, vagy jelentős előrelépést eredményez az olyan szakpolitikai célkitűzések felé, mint a növekedés és a munkahelyteremtés, a reziliencia, valamint a zöld és digitális átállás.

REPowerEU: A fosszilis tüzelőanyagoktól való függés felszámolására, az energiaellátás diverzifikálására és a tiszta energiára való átállás felgyorsítására irányuló uniós kezdeményezés.

Teljesítmény: Azt méri, hogy egy uniós finanszírozású intézkedés, projekt vagy program milyen mértékben teljesítette céljait és mennyire értékarányos.

A Bizottság válaszai

<https://www.eca.europa.eu/hu/publications/sr-2024-14>

Időrendi áttekintés

<https://www.eca.europa.eu/hu/publications/sr-2024-14>

Ellenőrző csoport

Ellenőrzéseinek eredményeit a Számvevőszék különjelentésekben mutatja be, amelyek egy adott költségvetési területhez kapcsolódó uniós szakpolitikákkal és programokkal, illetve az irányítással kapcsolatos kérdésekkel foglalkoznak. Hogy ellenőrzési munkája maximális hatást érjen el, témái megválasztásakor és feladatai megtervezésekor a Számvevőszék figyelembe veszi a teljesítmény-, illetve szabályszerűségi kockázatokat, az érintett bevétel vagy kiadás nagyságát, a várható fejleményeket, valamint a politikai jelentőséget és a nagyközönség érdeklődését.

Ezt a teljesítmény-ellenőrzést a fenntartható természetierőforrás-gazdálkodásra szakosodott, Joëlle Elvinger számvevőszéki tag elnökölte I. Kamara végezte. Az ellenőrzést Joëlle Elvinger számvevőszéki tag vezette Preiss Ildikó kabinetfőnök és Paolo Pesce kabinetattasé, Ramona Bortnowschi ügyvezető, Antonella Stasia feladatfelelős, Marika Meisenzahl és Asimina Petri helyettes feladatfelelős, valamint Monika Dedicova és Zvonimir Novoselić számvevők támogatásával. Nyelvi támogatás: Laura Mcmillan, Jerónimo Montenegro, Marin Pažanin, Jennifer Schofield, Hana Vendlekova és Aikaterini Vraila.

Balról jobbra: Preiss Ildikó, Zvonimir Novoselić, Joëlle Elvinger, Jerónimo Montenegro, Antonella Stasia, Paolo Pesce, Ramona Bortnowschi, Monika Dedicova, Asimina Petri, Marika Meisenzahl, Aikaterini Vraila és Marin Pažanin.

SZERZŐI JOGOK

© Európai Unió, 2024

Az Európai Számvevőszék dokumentumainak felhasználását a nyíltadat-politikáról és a dokumentumok további felhasználásáról szóló [6-2019. sz. számvevőszéki határozat](#) szabályozza.

Ellenkező rendelkezés (pl. egyedi szerzői jogi nyilatkozatokban foglaltak) hiányában az Európai Unió tulajdonában lévő számvevőszéki tartalmak a [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\) licenc](#) alá tartoznak. Ezért főszabály szerint a további felhasználás a forrás és a változtatások megfelelő feltüntetésével megengedett. A Számvevőszéktől származó tartalmak további felhasználásakor azok eredeti értelme és mondanivalója nem torzulhat. A Számvevőszék nem vonható felelősségre a továbbfelhasználás esetleges következményeiért.

Ha az adott tartalomban azonosítható magánszemélyek is érintettek (például ha egy kép a Számvevőszék munkatársait ábrázolja vagy harmadik fél is szerepel a források között), adott esetben további engedélyt is be kell szerezni.

Amennyiben ez megtörtént, akkor a vonatkozó engedély érvényteleníti a fenti általános érvényű engedélyt, és az abban foglalt, egyértelműen meghatározott felhasználási korlátozások érvényesek.

Az olyan tartalmak felhasználásához vagy reprodukálásához, amelyek nem az Európai Unió tulajdonát képezik, adott esetben közvetlenül a szerzői jog tulajdonosától kell engedélyt kérni.

2., 3., 8., 9., 10., 14. ábra; 2., 3., 5., 6., 7., 8. háttérmagyarázat; 1. táblázat – ikonok: Az ábrák kidolgozása a [Flaticon.com](#) eszközeinek felhasználásával történt. © Freepik Company S.L. Minden jog fenntartva. 2. ábra – ikon: Európai Bizottság. 13. ábra – © Európai Unió.

Az iparjogvédelem alatt álló szoftverek és dokumentumok – pl. szabadalmak, márkajelzések, bejegyzett formatervezési minták, logók és nevek – nem tartoznak a Számvevőszék továbbfelhasználási politikájának hatókörébe.

Az Európai Uniónak az europa.eu címtartomány alá tartozó intézményi honlapjai külső oldalakra mutató hivatkozásokat is tartalmaznak. Ezek nem tartoznak a Számvevőszék hatáskörébe, ezért ajánlott elolvasni az ott közzétett adatvédelmi és szerzői jogi rendelkezéseket.

Az Európai Számvevőszék logójának használata

Az Európai Számvevőszék logója kizárólag a Számvevőszék előzetes hozzájárulásával használható fel.

HTML	ISBN 978-92-849-2546-9	ISSN 1977-5733	doi:10.2865/816542	QJ-AB-24-014-HU-Q
PDF	ISBN 978-92-849-2619-0	ISSN 1977-5733	doi:10.2865/447872	QJ-AB-24-014-HU-N

A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz ösztönzőleg hatott a tagállamokra a zöld átállásra irányuló beruházások terén. A tagállamok mintegy 275 milliárd eurót irányoztak elő éghajlat-politikai fellépésekre a zöld átállás pillére keretében. Elemzésünk azonban hiányosságokat tárt fel az Eszköz kialakításában és a zöld átállást célzó intézkedések végrehajtásában. Mindezek miatt az éghajlatpolitikához hozzájáruló összegeket potenciálisan túlbecsülték, eltérések voltak a tervezés és a gyakorlat között, és hiányos volt a tájékoztatás arra vonatkozóan, hogy az intézkedések voltaképpen mennyiben járulnak hozzá a zöld átálláshoz. A jogszabályok nem írnak elő kötelezettséget sem annak értékelésére, hogy az Eszköz mennyiben járul hozzá az Unió éghajlat-politikai célkitűzéseéhez, sem a tényleges kiadásokról való beszámolásra, ami csökkenti az Eszköz relevanciáját az érdekeltek szempontjából. Az általunk megfogalmazott ajánlások célja, hogy javítsák a zöld átállás szempontjából releváns uniós források kialakítását és eredményességét.

A Számvevőszék különjelentése az EUMSZ 287. cikke (4) bekezdésének második albekezdése alapján.

EURÓPAI
SZÁMVEVŐSZÉK

Az Európai Unió
Kiadóhivatala

EURÓPAI SZÁMVEVŐSZÉK
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Telefon: +352 4398-1

Megkeresés: eca.europa.eu/hu/contact

Weboldal: eca.europa.eu

Twitter: @EUAuditors